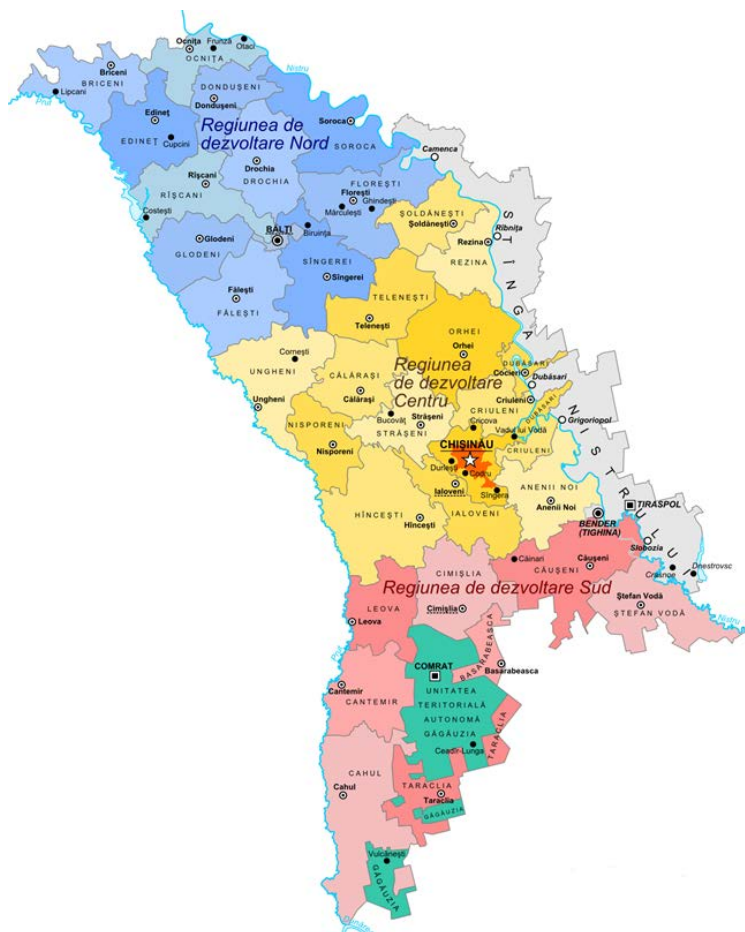


MODERNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DOMENIU DE INTERVENȚIE 2: PLANIFICAREA ȘI PROGRAMAREA REGIONALĂ



COMPONENTA "ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE" DIN CADRUL STRATEGIEI RAIONALE DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ EDINET (2018 – 2025)

DOCUMENT ÎN LUCRU

15 Iulie, 2018

Publicat de către:

Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) GmbH

Sediul social:

Bonn and Eschborn, Germany

Friedrich-Ebert-Allee 40
53113 Bonn, Germany
T +49 228 44 60-0
F +49 228 44 60-17 66

Dag-Hammarskjöld-Weg 1-5
65760 Eschborn, Germany
T +49 61 96 79-0
F +49 61 96 79-11 15

Email: info@giz.de
www.giz.de

Autori:

Rusu Sergiu, Șerbina Viorica, Prilipcean Dumitru

Elaborat de către:

Consortium **GFA – Consulting Group** – BCI Business Consulting Institute.-MM Mott Macdonald

**Elaborat în cadrul:**

Proiectul "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în numele Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și cu suportului Guvernului României, Agenției Suedeze pentru Cooperare Internațională (SIDA) și Agenției pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională a Elveției (SDC).

Partenerii Proiectului:

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova
Agențiile de Dezvoltare Regională Centru, Nord, Sud și UTA Găgăuzia

Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctual de vedere al GIZ, BMZ, Guvernului Român, SDC și SIDA.

Chișinău – Edineț, 2018

Cuprins:

ACRONIME ȘI ABREVIERI	5
GLOSAR DE TERMENI	6
INTRODUCERE	7
PARTEA I. ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE	8
1.1. CADRUL LEGAL ȘI DE POLITICI	8
1.2. ACOPERIREA CU SERVICII	12
1.3. CALITATEA SERVICIILOR	17
1.4. STAREA INFRASTRUCTURII.....	18
1.5. EFICIENȚA OPERAȚIONALĂ.....	22
1.6. ASPECTE SOCIALE ȘI DE GEN.....	25
PARTEA II. STRATEGIA DE DEZVOLTARE	27
2.1. OBIECTIVUL SECTORIAL DE DEZVOLTARE.....	27
2.2. PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE	28
2.3. OBIECTIVE SPECIFICE.....	29
2.4. PLANUL DE ACȚIUNI.....	33
2.5. EVALUARE ȘI MONITORIZARE	42
ANEXE	44

Lista Tabelelor

Tabelul 1. Situația în AAC din raionul Edineț	15
---	----

Lista Figurilor

Figura 1. Distribuie populație APL, locuitori	12
Figura 2. Harta acoperirii raionului cu servicii AAC	13
Figura 3. Tipul rețelelor de alimentare cu apă.....	18
Figura 4. Anul construcției rețelelor de apă, localități	18
Figura 5. Necesități reabilitare/extindere apeduct	18
Figura 6. Tipul rețelelor de canalizare.....	21

Lista Anexelor

Anexa 1. Calitatea apei din apeductele localităților raionului Edineț	44
Anexa 2. Schema sistemului de alimentare cu apă din orașele Edineț și Cupcini	45
Anexa 3. Schema tehnologică a sistemului de alimentare cu apă din orașele Edineț și Cupcini.....	46
Anexa 4. Schema sistemului de canalizare din orașul Edineț și orașul Cupcini	47
Anexa 5. Lista proiecte implementate sau în curs de derulare în perioada 2013-2018.....	48
Anexa 6. Lista operatorilor locali în apă și canalizare	51
Anexa 7. Lista localităților grupate pe clustere	52

Acronime și abrevieri

AA	-	Alimentarea cu apă
AAC	-	Alimentarea cu apă și canalizare
ADR	-	Agenția pentru Dezvoltare Regională
ANRE	-	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
APL	-	Autoritate publică locală
CBTM	-	Cadrul bugetar pe termen mediu
FNDR	-	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GIZ	-	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
MADRM	-	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MDL	-	Moneda națională, Leu moldovenesc
ODM	-	Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului
ONU	-	Organizația Națiunilor Unite
OpR	-	Operator Regional
PAAS	-	Planul de alimentare cu apă și sanitație
PIP	-	Planul de Investiții Prioritare
PRS	-	Program Regional Sectorial
RDN	-	Regiunea de Dezvoltare Nord
SCADA	-	Sistem de supraveghere, control și achiziție de date
SEAU	-	Stație de epurare a apelor uzate
SF	-	Studiu de Fezabilitate
UE	-	Uniunea Europeană

Glosar de Termeni

Aducțiune	- parte a sistemului public de alimentare cu apă, constituit din rețeaua de conducte cuprinsă între punctul de captare și rețelele publice de transport sau de distribuție a apei;
Aglomerare umană	- zonă în care populația și/sau activitățile economice sunt suficient de concentrate pentru a face posibilă colectarea apelor uzate orășenești și dirijarea lor spre o stație de epurare sau spre un punct final de evacuare;
Alimentare cu apă	- totalitatea activităților și lucrărilor efectuate în scopul captării, tratării, transportării, înmagazinării și distribuirii apei potabile către consumatori;
Apă potabilă	- apă destinată consumului uman, direct sau indirect, timp îndelungat fără a-i prejudicia sănătatea;
Ape de suprafață	- ape stătătoare și ape curgătoare de la suprafața solului;
Ape subterane	- ape care se află sub suprafața solului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul;
Ape uzate	- ape ce provin din activități casnice, sociale și economice, conținând poluanți sau reziduuri care îi alterează caracteristicile fizice, chimice și bacteriologice inițiale;
Ape industriale uzate	- apele uzate care provin din spațiile utilizate în scopuri comerciale sau industriale altele decât apele menajere uzate sau apele de scurgere (apă uzată care provine din procesul industrial de producție);
Ape menajere uzate	- ape uzate provenite din folosirea apei în gospodărie, instituții publice și servicii, care provin din metabolismul uman, din activități menajere și igienico - sanitare și care sunt deversate în sistemul de canalizare;
Ape urbane uzate	- ape menajere uzate sau amestec de ape menajere uzate cu ape industriale uzate și/sau ape de scurgere;
Bransament de apă	- parte din rețeaua publică de alimentare cu apă care asigură legătura între rețeaua de distribuție și rețeaua interioară a unei incinte sau a unei clădiri;
Consumator	- persoană fizică sau juridică, care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract încheiat cu operatorul;
Epurare corespunzătoare	- epurarea apelor uzate prin orice proces și/sau sistem, care după evacuarea apelor uzate permite receptorilor să întrunească obiectivele relevante de calitate prevăzute în normele tehnice și în avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor în vigoare;
Epurare primară	- epurarea apelor uzate printr-un proces fizic și/sau chimic, care implică decantarea materiilor în suspensie sau prin alte procedee în care CBO5 al apelor uzate influente este redus cu cel puțin 20%, iar materiile în suspensie, cu cel puțin 50%;
Epurare secundară	- epurarea apelor uzate printr-un proces biologic cu decantare secundară sau printr-un alt procedeu, care permite respectarea condițiilor prevăzute în regulamente în vigoare;
Operator	- persoană juridică care dispune, dirijează, exploatează și întreține un sistem public de alimentare cu apă și de canalizare și furnizează consumatorilor serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract;
Plan de alimentare cu apă și sanitație (PAAS)	- document de planificare a investițiilor pentru dezvoltarea pe termen lung a infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație, elaborat pentru o anumită regiune, raion sau localitate municipiu, oraș, sat, comună), astfel încât să se potrivească perfect cu sistemele existente și cu disponibilitățile și constrângerile ce vizează sursele de apă locale și cu prevederile legislației în vigoare;
Resurse de apă	- ape de suprafață, ape subterane și precipitații atmosferice căzute pe teritoriul Republicii Moldova;
Rețea de canalizare	- construcție din canale colectoare, construcții-anexă etc., care asigură colectarea și transportul apei de canalizare la stația de epurare;
Sistem public de alimentare cu apă	- ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de alimentare cu apă și cuprinde următoarele componente: captări, aducțiuni, stații de tratare, stații de pompare cu sau fără hidrofor, rezervoare de înmagazinare, rețele publice de transport al apei, rețele publice de distribuție a apei;

Introducere

Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Edineț reprezintă un document elaborat în scopul identificării potențialului unității administrativ-teritoriale în soluționarea multiplelor probleme ce stau în fața raionului pentru perioada 2016 – 2020. Scopul actualizării Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Edineț reprezintă stabilirea unor căi clare de dezvoltare a sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare în raion pentru a asigura accesul populației la servicii calitative și accesibile. Strategia actualizată reprezintă un instrument operațional în planificarea raională cu menirea de a spori capacitatea autorităților publice locale în elaborarea unor proiecte durabile și crearea condițiilor pentru dezvoltarea domeniului Alimentării cu Apă și Canalizării.

Prezentul document este elaborat cu asistența metodologică și financiară din partea proiectului GIZ ”Modernizarea Serviciilor Publice Locale” în scopul actualizării Strategiei de dezvoltare social - economice a raionului Edineț în sectorul de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare și este propus de a fi atașat la strategia dată sub formă de anexă. Componenta AAC este elaborată pentru perioada 2018 – 2025 și depășește termenii generali ai strategiei actuale. Se propune, după actualizarea Strategiei de dezvoltare socio-economice a raionului Edineț pentru perioada următoare, componenta AAC să fie inserată în documentul nou ca parte componentă.

La elaborarea capitolului AAC a fost utilizată metodologia de planificare strategică bazată pe prioritățile naționale de dezvoltare a sectorului, corelate cu prioritățile regionale și în rezultat cu prioritățile locale ale raionului Edineț. Actualizarea documentului s-a desfășurat cu implicarea activă a reprezentanților autorităților publice locale de nivelul I și II, a instituțiilor de stat abilitate cu atribuții în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, a instituțiilor sociale și a sectorului asociativ. Componenta Grupului Local, creat prin dispoziția președintelui raionului (nr. 19 din 8.02.2018), a alcătuit nucleul de bază al elaborării acestui document. Elaborarea documentului s-a bazat pe indicatori calitativi și cantitativi furnizați de Biroul Național de Statistică și autoritățile publice locale din raion.

Procesul de planificare a fost coordonat de către Agenția de Dezvoltare Regională Nord, care a asigurat promovarea politicilor regionale în domeniu, a asigurat relațiile de colaborare cu părțile implicate pentru sectorul dat.

Partea I. Analiza Situației Curențe

1.1. Cadrul legal și de politici

Sectorul de AAC în Republica Moldova este reglementat de următoarele **acte legislative și normative**:

- Legea **privind administrația publică locală** nr. 436 și Legea **privind descentralizarea administrativă** nr. 435 (din 28.12.2006) includ ca domenii proprii de activitate ale administrației publice locale de nivelul întâi serviciile de alimentare cu apă și canalizare.
- Legea privind **serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare** nr. 303 din 13.12.2013 stabilește cadrul legal pentru înființarea, organizarea, gestionarea serviciului public de AAC, cerințele și condițiile de încheiere a contractului de delegare a gestiunii.
- Legea **apelor** nr. 272 din 23.12.2011 stabilește cadrul legal privind gestionarea, protecția și utilizarea eficientă a apelor de suprafață și a apelor subterane, definind două bazine hidrografice (Nistru și Dunărea – Prut - Marea Neagră). Legea are ca scop protecția apei împotriva poluării și stabilește standarde de calitate a mediului. Evacuările de ape uzate din mediul urban și mediul rural sunt, de asemenea, reglementate.
- Legea privind **serviciile publice de gospodărie comunală** nr. 1402 din 24.10.2002 stabilește cadrul juridic unitar privind înființarea și organizarea serviciilor publice de gospodărie comunală în unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv contractarea gestiunii serviciilor publice prin semnarea contractului de concesiune.
- Legea cu privire la **apa potabilă** nr. 272 din 10.02.1999 reglementează relațiile din domeniul alimentării cu apă potabilă și stabilește norme referitoare la asigurarea persoanelor fizice și juridice cu apă potabilă, la funcționarea sigură a sistemelor de alimentare cu apă potabilă și la calitatea ei, răspunderea pentru încălcări în acest domeniu.
- Legea privind **administrarea și deținerea proprietății publice** nr. 121- XVI din 04.05.2007 definește bunurile domeniului public, modul lor de gestiune inclusive prin concesiune, stabilind că obiect al concesiunii pot fi bunurile sau serviciile comunale.
- Legea **cu privire la concesiuni** nr. 534-XIII din 13.07.95 care stabilește relațiile juridice la semnarea contractelor de concesiune și plata redevenței.
- Legea **metrologiei** nr. 19 din 04.03.2016 stabilește structura sistemului național de metrologie, unitățile de măsură permise spre utilizare în Republica Moldova, principiile de administrare în domeniul metrologiei, categoriile de documente normative din domeniul metrologiei legale, precum și cerințele față de mijloacele de măsurare și măsurările din domeniile de interes public.
- Hotărârea Guvernului nr. 1466 din 30.12.2016 pentru aprobarea **Regulamentului sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă**, stabilește cerințe de sănătate publică față de calitatea apei, alegerea locului de amplasare, amenajare și exploatare a instalațiilor de captare, acumulare și distribuire a apei, precum și a teritoriului aferent și are ca scop reglementarea asigurării alimentării cu apă potabilă sigură a populației din comunitățile mici. Regulamentul se aplică sistemelor mici de alimentare cu apă potabilă, în stare funcțională sau proiectate, care furnizează mai puțin de 200 m³ în medie/zi sau care deservesc comunități mai mici de 2.000 persoane și servesc pentru satisfacerea cerințelor populației în apă potabilă și menajeră.
- Hotărârea Guvernului nr. 934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea **Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”** și în special Anexa 2, reglementează în continuare calitatea apei potabile și stabilește cerințe de monitorizare și de raportare a calității apei.
- Hotărârea Guvernului nr. 931 din 20.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane**, care transpune parțial Directiva UE 2000/60/CE și Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării prevede cerințe de calitate a apelor subterane, cât și normele privind starea apelor subterane.

- Hotărârea Guvernului nr. 949 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind zonele de protecție sanitară a prizelor de apă** stabilește norme de delimitare, creare și funcționare a zonelor de protecție sanitară a prizelor de apă din apele de suprafață și din cele subterane.
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale** și este o transpunere parțială a Directivei UE nr. 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale (UWWTD).
- Hotărârea Guvernului nr. 1063 din 16.09.2016 cu privire la aprobarea **Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025**. Scopul general al acestui Program este îmbunătățirea calității vieții populației și accesului la apă potabilă sigură și sanitație îmbunătățită. Obiectivul general al prezentului Program constă în atingerea indicatorilor-țintă la Protocol pentru cele 20 de domenii până în anul 2025. Obiectivele specifice se referă la (1) asigurarea către anul 2025 a distribuiri apei potabile sigure în 100% instituții pentru copii și a accesului populației generale la sisteme de apeduct până la 75%; (2) asigurarea în proporție de 100% a accesului populației la sisteme îmbunătățite de sanitație, inclusiv până la 50% la sisteme de canalizare; (3) reducerea cu 50 % a deversărilor apelor uzate neepurate; (4) creșterea până la 80% a ponderii populației care posedă cunoștințe relevante privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea.
- Hotărârea de Guvern nr.199 din 20.03.2014 cu privire la aprobarea **Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)** în scopul dezvoltării sectorului alimentare cu apă și sanitație, creării cadrului necesar pentru asigurarea graduală până în anul 2028 a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării.

1.1.1. Cadrul național de politici

La baza politicii de dezvoltare a Republicii Moldova stă **Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”**, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012, care vizează îmbunătățirea politicilor naționale și armonizarea cadrului legal în conformitate cu acquis-ul comunitar și standardele europene. Strategia stabilește un număr de direcții de dezvoltare a sectorului AAC, inclusiv obiectivele naționale pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) în domeniul AAC pentru perioada anilor 2015-2025. Momentan, este elaborat conceptul **Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”**¹, care prin prioritatea 2 vizează asigurarea condițiilor de trai decente pentru toți.

Principalul document de politici în sectorul AAC este **Strategia de alimentare cu apă și sanitație**, care acoperă perioada anilor **2014-2028**, aprobată prin HG nr. 199 din 20 martie 2014. Obiectivul general al Strategiei îl constituie asigurarea graduală a accesului la apă sigură și canalizare adecvată pentru toate localitățile din Republica Moldova. Conform prevederilor strategiei pentru minim 65% din populația Republicii Moldova urmează să se asigure servicii de alimentare cu apă (până în anul 2020) și canalizare (până în 2025).

În sprijinul implementării acestor obiective, Strategia prevede următoarele direcții strategice de reformare a sectorului:

¹ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/viziunea_snd_2030_2_0.pdf

- Descentralizarea completă a serviciilor publice AAC (APL de nivelul 1 sunt principalele entități responsabile de înființarea, organizarea și controlul funcționării serviciilor publice de AAC);
- Promovarea principiilor economiei de piață și atragerea capitalului privat în sector;
- Promovarea oportunităților de regionalizare în sector pentru eficientizarea costurilor și creșterea calității serviciilor prestate. În special, se va urmări (de perspectivă) crearea unor companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru cel puțin 100 000 de locuitori, cu un prag de excludere a comunităților cu mai puțin de 5 000 de persoane în cazul canalizării și de 500 de persoane în cazul conectării la alimentarea cu apă potabilă. Scopul final al regionalizării îl reprezintă crearea a 3-5 companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru întreaga populație din Republica Moldova, cu excepția satelor mici.
- Profesionalizarea serviciilor de AAC, prin introducerea obligativității licențierii în domeniu;
- Obligatorietatea armonizării cadrului legal național cu prevederile acquis-ului comunitar, revizuirea și armonizarea normelor și regulilor tehnice de construcție;
- Prioritizarea investițiilor publice pentru apă și canalizare, în conformitate cu numărul de locuitori. În acest sens, investițiile se prevăd să fie alocate în mod prioritar comunităților urbane mari, unde deja există rețele care trebuie să fie reabilite și extinse, prin aceasta acoperind într-un termen relativ scurt un număr mai mare de populație care va avea acces la servicii de calitate.
- Introducerea corelării strânse și etapizate dintre planificare, proiectare și finanțare în sectorul AAC: elaborarea Planurilor de Aprovizionare cu Apă și Sanitație (PAAS) - includerea investițiilor prioritare în CBTM – pregătirea Studiului de Fezabilitate (SF) – alocarea finanțării;
- ”Depolitizarea” procesului de aprobare a tarifelor, prin transferul competenței de reglementare tarifară de la APL la Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE);
- Încurajarea implementării soluțiilor moderne și descentralizate de sanitație (e.g. zone umede construite, toalete tip Ecosan, fose septice ecologice, etc.).

Strategia de Mediu pentru anii 2014-2023 prevede crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil prin:

- asigurarea accesului, până în anul 2023, a circa 80% din populație la sisteme și servicii sigure de alimentare cu apă și a circa 65% la sisteme și servicii de canalizare prin extinderea și dezvoltarea sistemelor regionale de alimentare cu apă și canalizare Soroca – Bălți cu conectarea orașelor Florești, Drochia, Râșcani, Sângerei, Telenești și a localităților rurale adiacente.

Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru perioada 2016-2020 evidențiază regiunea Nord cu cea mai mare pondere a populației cu acces îmbunătățit la servicii de canalizare și cel mai scăzut cu servicii de alimentare cu apă. Strategia conține unele prevederi importante cu tangență la dezvoltarea sectorului ACC :

- se vor promova principiile de regionalizare în organizarea prestării serviciilor de AAC;
- se va da prioritate proiectelor de infrastructură cu impact regional și nu local.

1.1.2. Cadrul regional de politici

Strategia de Dezvoltare Regională Nord

Obiectivele:

- Extinderea și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stații de epurare și sisteme de irigare;

- Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă din bazinele hidrografice ale râurilor Nistru și Prut;
- Îmbunătățirea accesului la servicii de AAC a circa 50 mii locuitori din RDN;
- Modernizarea și regionalizarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare;
- Promovarea măsurilor de protecție a mediului prin reconstrucția și modernizarea stațiilor de epurare

Tendința de viitor reprezintă regionalizarea serviciilor de apă și canalizare, în scopul asigurării sănătății populației și ridicării nivelului de trai în regiune;

Sistemele de apă și canalizare urmează să fie construite în primul rând în raioanele care au cele mai subdezvoltate rețele și în localitățile care pot fi conectate la apeductul Soroca - Bălți, Prut - Fălești, Prut - Glodeni, Prut - Edineț, Prut – Briceni, etc.

Datorită suportului acordat de GIZ în cadrul proiectului “Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” regiunea Nord dispune de Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Nord și Studiu de Fezabilitate pentru proiectul „Optimizarea cheltuielilor de întreținere a sistemului de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Edineț și în orașul Cupcini”.

Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Nord din septembrie 2014. Programul Regional Sectorial AAC reprezintă un instrument operațional pentru planificarea regională cu principalele obiective:

- Sporirea capacității Autorităților Publice Locale în dezvoltarea de proiecte regionale durabile;
- Crearea tuturor condițiilor necesare pentru elaborarea unui portofoliu de proiecte în sectorul AAC în cele trei regiuni țintă de dezvoltare (Nord, Centru și Sud), care încorporează toate necesitățile de dezvoltare ale sectorului în conformitate cu cadrul relevant, strategic și în vigoare, legal și de politici.

Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord:

- 47% - rata de conectare la servicii de apă îmbunătățite, dintre care:
 - ❖ 90% la nivel urban;
 - ❖ 23% la nivel rural.
- 43% - rata de conectare la sisteme de canalizare (sisteme de colectare și transport a apelor uzate), dintre care:
 - ❖ 80% la nivel urban;
 - ❖ 22% la nivel rural.

1.1.3. Cadrul Instituțional

În prezent, la nivel național actorii cheie în procesul de reglementare și dezvoltare a sectorului AAC sunt Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS), cu un rol important al Ministerului Economiei și Infrastructurii (MEI), Ministerului Finanțelor (MF), Cancelaria de Stat, Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE), Biroul Național de Statistică (BNS), Organizațiile Ne-Guvernamentale (ONG-urile) și donatorii.

Donatorii și instituțiile financiare internaționale constituie o sursă importantă de finanțare a sectorului. Principalii reprezentanți în sectorul AAC în Republica Moldova sunt: Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare,

Agencia Austriai pentru Dezvoltare, Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană pentru Investiții, Uniunea Europeană (UE), etc.

La nivel regional Agenția de Dezvoltare Nord și administrațiile publice locale (APL) la nivel local, în responsabilitatea cărora sunt serviciile de AAC. Conform Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002, autorităților administrației publice locale de nivelul I îi revin responsabilitățile înființării, administrării, gestionării și finanțării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Astfel, întreprinderile prestatoare de servicii apă și canalizare fac parte din cadrul instituțional.

1.2. Acoperirea cu servicii

Date generale. Raionul Edineț este situat în partea de nord a Republicii Moldova. În partea de sud raionul se mărginește cu raionul Râșcani, la nord - cu raionul Ocnița, la est – cu raionul Dondușeni, la vest – raionul Briceni și România. Din punct de vedere al structurii administrativ-teritoriale raionul Edineț este compus din 32 de APL nivelul întâi, care cuprind 49 localități (2 localități urbane (municipiul Edineț și orașul Cupcini), 30 comune și 17 sate) cu o suprafață de 933 km² ceea ce constituie 9% din suprafața RDN și 2,8% RM.

Populația raionului este de 76112 locuitori (cca 53% femei), cu o pondere de 7,7% din populația RDN. Densitatea populației constituie 81,57 locuitori /km² și este inferioară RDN - 98,6 locuitori /km². La nivel de raion cca 20% din populația localităților este plecată permanent sau sezonier peste hotarele Republicii Moldova (preponderent Rusia (bărbații) și Italia (femeile). În 2017, 23% din populația raionului Edineț are peste 61 de ani inclusiv, ceea ce denotă că populația este îmbătrânită din punct de vedere demografic.

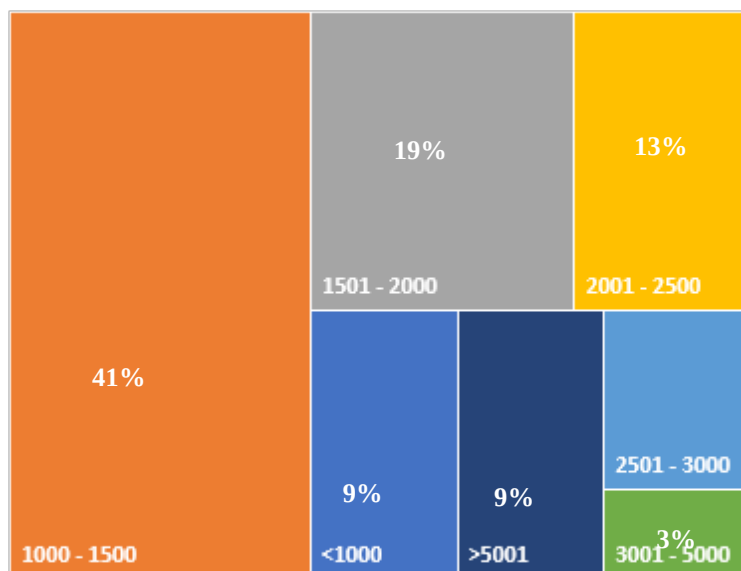
Numărul mediu de locuitori într-o unitate administrativ - teritorială constituie 2378.5 locuitori, dintre care trei (3) APL cu < 1000 locuitori, treisprezece (13) APL – 1000-1500

locuitori, șase (6) APL dețin o populație cuprinsă între 1501-2001, patru (4) APL cu o populație cuprinsă între 2001-2500 locuitori, două (2) APL 2501-3000 locuitori, un (1) APL 3001-5000 locuitori, trei (3) APL >5001 locuitori. Cea mai mare parte a populației este concentrată în mediul urban (orașele Edineț și Cupcini), unde locuiesc 27% din populația raionului.

Astfel, constatăm o fragmentare excesivă a populației din cadrul raionului Edineț, situație caracteristică Republicii Moldova. Numărul mic al populației limitează resursele financiare și capacitatea instituțională și administrativă a APL de a-și îndeplini domeniile proprii de activitate (art. 4 al Legii 435 din 28.12.2006). Aceasta presupune capacitate managerială redusă (dificultăți în a angaja personal având cunoștințele și abilitățile necesare), precum și costuri administrative pe cap de locuitor foarte mari.

Actualmente în raion dispun de **sisteme de alimentare** cu apă 23 localități sau 46,9% din localitățile raionului Edineț, ceea ce depășește ponderea localităților deservite de sistemul de alimentare cu apă a

Figura 1. Distribuie populație APL, locuitori



RDN (35,5%) și inferioară mediei naționale (49,6%). Populația raionului ce beneficiază de servicii de alimentare cu apă reprezintă 33823 locuitori sau 44,4% din numărul total de locuitori ai raionului. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației deservite de sistem de alimentare cu apă (43,5% din populația RDN) în 2017, raionul Edineț depășește acest indicator, dar se plasează sub media națională (54,2%)².

În mediul rural cota populației cu acces la servicii de aprovizionare cu apă (26%) este devansată de populația din mediul urban (94,9%), deși în structura populației raionului predomină populația din mediul rural (73,1%). Actualmente circa 53,1% din satele raionului nu au acces la rețele de apă potabilă și 100% la canalizare.

În raionul Edineț 15,2% din total populație beneficiază de acces la servicii centralizate de canalizare. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației conectate la sistemul de canalizare (17,8%) și cei naționali (23,1%) raionul se plasează sub aceste medii.

Figura 2. Harta acoperirii raionului cu servicii AAC

² <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6012&parent=0>

În s. Fântîna Albă, comuna Parcova (738 de locuitori) sistemul existent este în extindere, iar în s. Lopatnic este în construcție. Alte două localități rurale (Brătușenii Noi și Tîrnova) cu 2603 cetățeni sau 5% din populația mediului rural dețin proiecte tehnice privind proiectarea, execuția și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă și sunt în căutare de fonduri.

Lipsa accesului la apeducte este compensată aproape în întregime de fîntîni. Cele 10746 fântîni de adîncime mică și medie sunt utilizate drept sursă de apă potabilă, dintre care 58,9% constituie principala sursă de apă pentru 74% locuitori în zonele rurale unde nu există sisteme centralizate de alimentare cu apă. Lipsa sistemelor de sanitație adecvate și a zonelor de protecție sanitară în jurul surselor de apă înseamnă că 41238 din locuitorii din zona rurală utilizează apă de fântîna de calitate necorespunzătoare.

Din informația reflectată în Chestionarele completate constatăm că în ultimii ani în raion au fost întreprinse unele acțiuni privind ameliorarea situației privind alimentarea populației cu apă prin intermediul sistemelor centralizate. Momentan, situația în domeniu AAC în raion se prezintă astfel:

Tabelul 1. Situația în AAC din raionul Edineț

	Total	Dintre care:			
		Cu acces la servicii centralizate de apă		Fără acces la servicii centralizate de apă	
Localități	49	23	46,9%	26	53,1%
Gospodării casnice, dintre care:	33374	13087	39,2%	20287	60,8%
în orașe	8976 (150 blocuri)	6913	77%	2063	23%
rurale	24398	6174	25,3%	18224	74,7%
dintre care în comune	11540	3604	31,2%	7936	68,8%
Populație	76112	33823	44,4%	42289	55,6%
în orașe	20408	19357	94,9%	1051	5,1%
rurale	55704	14466	26,0%	41238	74,0%
dintre care în comune	25131	8298	33,0%	16833	67,0%
Comparat cu Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord:		Ținta anului 2020: 47% din populație; În prezent: 44,4%; Decalajul: 2,6%			
		Cu acces la colectarea / tratarea centralizată a apei uzate		Fără acces la colectarea / tratarea centralizată a apei uzate	
Localități	49	2	4%	47	96%
Gospodării casnice, dintre care:	33374	4127	12,4%	29247	87,6%
în orașe	8976 (150 blocuri)	4127	46%	4849	54%
rurale	24398	0	0%	24398	100%
dintre care în comune	11540	-	-	11540	100%
Populație	76112	11555	15,2%	64557	84,8%
în orașe	20408	11555	56,6%	8853	43,4%

rurale	55704	-	-	55704	100%
dintre care în comune	25131	-	-	25131	100%
Comparat cu Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord:		Ținta către anul 2020: 43% din populație; În prezent: 15,2%; Decalajul: 27,8%			
Aprovizionarea decentralizată a apei	Cele 26 localități fără acces la servicii centralizate de aprovizionare cu apă utilizează ca sursă de apă potabilă apa din 6328 fântini de mină și 9 izvoare, dintre care 95% nu corespunde normelor “Apă Potabilă”				
Aprovizionarea centralizată a apei	În localitățile cu sistem centralizat de aprovizionare cu apă utilizează suplimentar apă din 3281 fântâni de mină și 6 izvoare				
Indicatori de calitate GOST pentru surse	În cele 23 de localități cu sistem centralizat de aprovizionare cu apă, au fost testate sursele de apă, dintre care:				
	15 sau 60% nu corespund la 1 indicator	3 sau 12% nu corespund la 2 indicatori	4 sau 16% nu corespund la 3 sau mai mulți indicatori		
Infrastructura, centralizată	54% ale rețelelor de alimentare cu apă și 98% ale rețelelor de canalizare existente au depășit media de viață utilă pentru categoria respectivă de infrastructură				

În localitățile, unde se prestează servicii de apă centralizate, instituțiile bugetare sunt conectate la aceste servicii. La nivel local, 89 de instituții publice sau 16,7% sunt conectate la apă, dintre care 48,3% sunt din mediul urban. La sistemul de alimentare cu apă sunt conectate 285 de persoane juridice, dintre care 22,5% din mediul rural.

Volumul de apă captat în raion constituie 956635 m³/an, dintre care 33,4% este livrată în mediul urban, cu un consum mediu de apă 12,56 m³/an locuitor, ceea ce constituie sub media de apă furnizată la nivel național (17 m³/an locuitor), dar peste media RDN (9,4 m³/an locuitor).

Lipsa sistemului de canalizare la nivel local cauzează poluarea mediului, sursele de poluare a apei de suprafață și subterane provenind în principal din sistemele de sanitație individuale ale gospodăriilor casnice, deversările de apă uzată netratată, sectorul agrar (dejecțiile animaliere și sectorul individual din agricultură, depozitele de pesticide inutilizabile și interzise), precum și infiltrațiile din locațiile de management neadecvat al deșeurilor solide.

În anul 2018, activitatea de evacuare a apelor uzate din gospodăriile populației și din unitățile economice și sociale s-a desfășurat doar în mediul urban. Momentan, populația rurală a raionului Edineț nu beneficiază de servicii de canalizare. În anul 2018 circa 11555 persoane sau 4127 gospodării casnice urbane aveau acces la servicii centralizate de canalizare, ce prezintă 15,2% din total populație și 12,4% gospodării raionul Edineț. Astfel, acest indicator este sub media națională (23,1% populație RM) și media pe RDN (17,8%). În prezent în mediul urban, în orașele Edineț și Cupcini 56,6% din locuitori, 100% din agenți economici și 10,3% din instituții publice sunt conectați la sistemul orașenesc de canalizare.

Conceptul de Proiect Posibil: 1_05_Edineț, elaborat cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) GmbH prevede îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în orașul Edineț și orașul Cupcini, și anume:

- Reabilitarea stației de tratare existente (pentru orașul Edineț și orașul Cupcini) –1 buc.;
- Reabilitarea aducțiunii apei potabile de la Stația de tratare spre orașul Edineț –30.000 m;
- Reabilitarea aducțiunii apei potabile de la Stația de pompare SP4 spre orașul Cupcini – 1.600 m;
- Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei în orașul Cupcini – 12.000 m;
- Extinderea rețelelor de distribuție a apei în orașul Cupcini – 13.000 m;

- Extinderea rețelelor de canalizare în sectorul de Vest și sectorul de Est din orașul Edineț – 27.000 m;
- Reabilitarea stației de epurare a apelor uzate din orașul Edineț (inclusiv orașul Cupcini) – 1 buc.;
- Reabilitarea rețelelor de canalizare în orașul Cupcini – 12.000 m;
- Extinderea rețelelor de canalizare în orașul Cupcini – 5.400 m.

În mediul rural, sisteme de canalizare în construcție sau proiecte tehnice privind proiectarea, execuția și exploatarea sistemelor de canalizare elaborate nu există, excepție 2 localități.

1.3. Calitatea serviciilor

Populația raionului Edineț are acces la sursele de apă de suprafață și ape subterane. Teritoriul raionului este parcurs de râul Prut pe o distanță de circa 30 kilometri și afluenții lui de stânga Ciugur, Racoveț, Draghiște, Lopatinca, Bogda cu o lungime de până la o sută de kilometri de la izvor. Rețeaua hidrografică a raionului se completează și cu 201 bazine acvatice cu o suprafață totală de 805,4 ha. Toate bazinele acvatice sunt artificiale, cele mai mari fiind (bazinul de acumulare) „Heredeuca” cu suprafața de 117 ha din s. Bădragii Vechi, (bazinul de acumulare) „Cupcini” cu suprafața de 73 ha primăria Brătușeni, (bazinul de acumulare) „Bercu” cu suprafața de 24 ha primăria or. Edineț.

Alimentarea cu apă a localităților din raionul Edineț se face din surse de apă subterane de adâncime, din fântâni de mină și din izvoare. Rezervele de ape subterane în raion de calitate potabilă se estimează la 13200 m³/zi, dintre care 34% constituie rezerve de apă subterană de calitate potabilă, explorarea cărora ar permite asigurarea populației în apă. Explorarea rezervelor de apă subterane pe raion nu este uniformă.

Pe teritoriul raionului Edineț sunt 139 sonde arteziene, dintre care șapte sunt pentru uz industrial și 132 pentru aprovizionare cu apă potabilă. În anul 2017 au fost exploatate doar 64 de sonde sau 46%, restul 73 fiind conservate, una tamponată și una în rezervă. Pe teritoriul raionului Edineț sunt 58 fântâni arteziene, dintre care 10,8% sunt amplasate în mediul urban. Conform datelor din teren calitatea apei în aceste surse este reprezentată în felul următor: în 15 localități nu corespund la 1 indice, în 3 localități nu corespund la 2 indici și 4 localități nu corespund la 3 indicatori și mai mult. Operatorii nu folosesc tehnologii de tratare a apei livrată consumatorilor raionului Edineț pentru a diminua parametrii chimici care depășesc normativele pentru apă potabilă.

Calitatea apei nu corespunde pentru alimentarea cu apă potabilă a consumatorilor conform standardelor în vigoare în Republica Moldova (HG nr.934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”) (Sursa: GIZ/MSPL SF GIZ/2015) pentru următorii indicatori: culoare și turbiditate. Informația detaliată cu privire la calitatea apei din apeductele localităților raionului Edineț este prezentată în Anexa 1.

Calitatea apelor uzate efluente de la stația de epurare a apelor uzate la fel nu corespunde standardelor în vigoare în Republica Moldova (HG nr.950 din 25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale) (Sursa: GIZ/MSPL SF GIZ/2015) pentru următorii indicatori: materii în suspensie (MS) și Consumului biochimic de oxigen (CBO5).

Continuitatea prestării serviciului de alimentare cu apă către consumatorii raionului Edineț este permanentă – 24h/24 h, cu excepția a patru localități rurale: Bădragii Noi și Brînzeni (8h/24h), Ruseni 6h/24 h, Stolniceni. În localitatea Stolniceni, rețeaua de apeduct existentă de trei ani de zile nu funcționează permanent, deoarece sursa de apă nu asigură cu debitul necesar consumatorii.

1.4. Starea infrastructurii

1.4.1. Alimentarea cu apă

Infrastructura rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în baza analizei informației din chestionar a fost apreciată ca insuficientă pentru atingerea obiectivelor stabilite în Regiunea de Dezvoltare Nord.

Lungimea sistemelor de alimentare cu apă în raionul Edineț constituie 264,3 km, dintre care 27,94 km sunt din fontă, 43,53 km din oțel, 119,3 km din HDPE și alte tipuri – 73,58 km.

Figura 3. Tipul rețelelor de alimentare cu apă

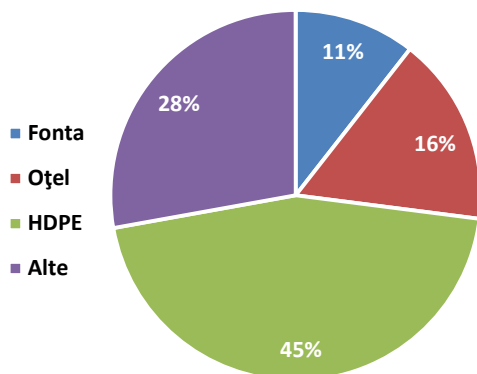
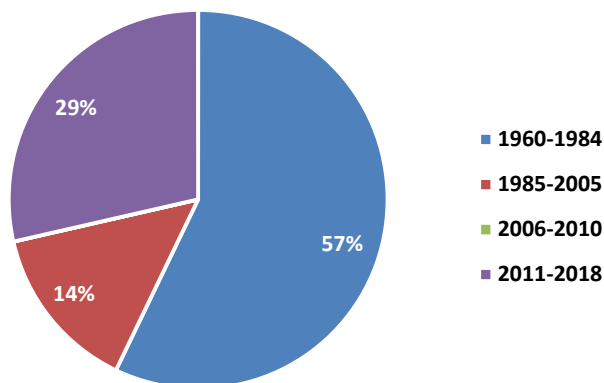


Figura 4. Anul construcției rețelelor de apă, localități



Sursa: APL de nivelul I

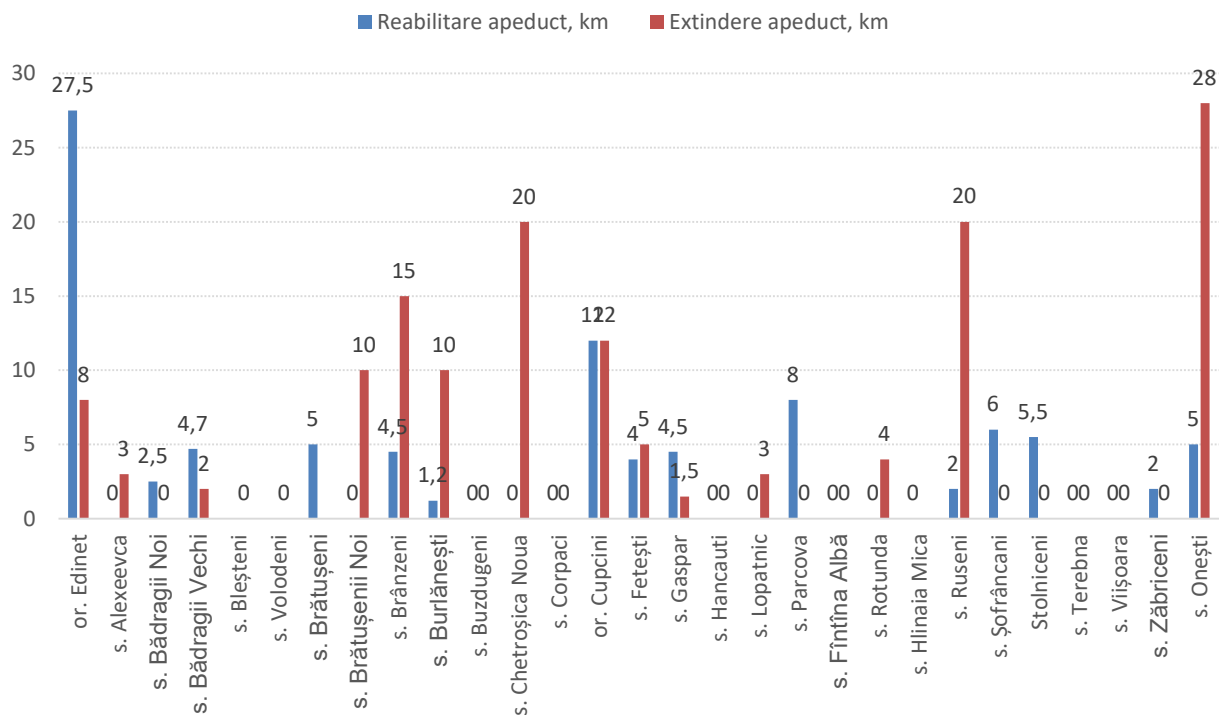
Sistemele de alimentare cu apă din localitățile rurale a raionului sunt construite pe parcursul anilor 1960 – 2017. Astfel, la nivel local sunt necesare a fi reabilitate 92,4 km și extinse 121,5 km de apeduct, dintre care 57,3% și respectiv 16,5% din mediul urban.

În cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, implementat cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în parteneriat cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și sprijinit financiar de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, Guvernul Suediei, Guvernul României și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare va fi reabilitat și extins sistemul de aprovizionare cu apă în mun. Edineț, 22,9 km reabilitate, 4,5 km extinse și 3300 de bransamente.

Localitățile rurale a raionului dispun de sisteme de alimentare cu apă construite preponderent pe parcursul ultimilor ani (2000- 2017) și nu au în general un grad înalt de uzură, excepție Bădragii Vechi (4,7 km în 1967), Brătușeni (7 km în 1963), Brînzeni (4,5 km în 1969), Constantinovca (0,5 km în 1965) și Gaspar (2,9 km în 1970). Lungimea sistemelor de apeduct din zona rurală constituie de 146,1 km, dintre care 10,4% sunt construite din fontă, 10,9% din oțel și 56% din HDPE.

La nivel local 18 (optsprezece) localități au nevoie de reabilitare a sistemului de alimentare cu apă și șaisprezece (16) de extindere.

Figura 5. Necesități reabilitare/extindere apeduct



Sursa: APL de nivelul I

În calitate de rezervoare de apă predomină turnuri de tip Rojnovschii și se caracterizează ca stare satisfăcătoare. În raion sunt 26 de stații de pompare a apei, dintre care câte una (1) la Bădragii Noi, Brătușeni, Burlănești, Gaspar, Parcova, Fântâna Albă, Rotunda, Stolniceni, Terebna, Zăbriceni, Onești și câte două (2) la Edineț, Bleșteni, Ruseni, Șofrâncani, Vișoara, patru (4) la Fetești.

1.4.1.1. Î.M. “Apă canal” Edineț

În orașele Edineț și Cupcini serviciile de alimentare cu apă și de canalizare sunt gestionate de către un singur operator, Î.M. “Apă-Canal” Edineț.

Sistemele de alimentare cu apă în **mediul urban** au un grad avansat de uzură fiind construite în perioada anilor 1985-2005 (vechimea țevelor 33 – 13 ani). Lungimea totală a rețelelor de distribuție în localitățile urbane este de 118,2 km, dintre care 10,8% sunt construite din fontă, 2,34% din oțel și 31,7% din HDPE. Conform Raportului privind starea actuală a sectorului alimentare cu apă și canalizare în Regiunea de Dezvoltare Nord rețeaua de apeduct este una dintre cele mai lungi din RDN, fiind devansată de S.A. „Servicii Comunale Florești” cu o lungime de aproximativ 309 km, Î.M. Regia ”Apă-Canal Bălți” – 253 km și S.A. ”Regia Apă-Canal Soroca” - 179 km.

Pierderile de apă în rețea alcătuiesc cca 70% și consumul de apă specific este de 16,5 l/pers. Volumul apei care nu aduce venituri este de 857800 m³, dintre care pierderile pe rețea constituie 160900 m³ sau 19%, apa utilizată în proces tehnologic și necesități proprii – 461700 m³ sau 54% și furturi de apă prin conexiuni ilegale – 235200 sau 27%. Pierderile de apă în mediul urban vorbesc despre faptul necesității de a schimba țevele vechi din orașe cu lungime de 39,5 km, dintre care 70% în orașul Edineț, inclusiv implementarea sistemelor de automatizare SCADA pentru monitorizarea și dirijarea proceselor tehnologice de AAC.

Aducțiunea apei potabile. Până în anul 2004, orașele Edineț și Cupcini erau alimentate din sursă de suprafață – râul Prut prin intermediul prizei de apă construită în anul 1967. Apa brută prin șase (6) conducte cu diametrul 500 mm fiecare și de lungimea cca 55 m prin intermediul stației de pompare a apei treapta I (SP-I) era pompată spre stația de tratare a apei existent (STA). Priza de apă are un grad avansat de uzură și este scoasă din funcțiune. În prezent, orașele Edineț și Cupcini sunt alimentate cu apă din sursă de suprafață – lacul de acumulare din localitatea Racovăț. Apa potabilă, prin intermediul a patru stații de repompare (SP2, SP2a, SP3 și SP4) printr-o aducțiune este pompată direct în rețeaua de distribuție a orașului Edineț dotată cu două (2) contrarezervoare subterane de apă cu volumul de 2.000 m³ fiecare montate pe teritoriul stației de pompare SP5 din care apa este distribuită gravitațional în rețea.

Dezinfectarea apei. Apa tratată este supusă dezinfectării prin clorinare în rezervoarele subterane de apă montate pe teritoriul stației de pompare a apei SP-4.

Sistemul de *alimentare cu apă* (Anexa 2.) în orașul Edineț reprezintă un sistem hidrotehnic și constă din principalele elemente:

- Sursa de apă (sursă de suprafață – lacul de acumulare din localitatea Racovăț);
- Transportarea apei, de la captare apei până la stația de tratare a apei și de aici până la rețelele de distribuție din orașe (aducțiunea apei brute și apei potabile);
- Stația de pompare treapta I (SP-1);
- Stația de tratare a apei (STA), pentru corectarea calității apei brute, astfel încât să corespundă cerințelor consumatorilor;
- Rezervoare subterane de apă, pentru înmagazinarea unei cantități de apă necesare pentru: rezerva de avarie, compensarea consumului orar și rezerva necesară pentru combaterea incendiilor;
- Stații de pompare a apei (SP-2, SP-2A, SP-3, SP-4, SP-5), pentru asigurarea presiunii necesare în rețeaua de distribuție a apei;
- Rețelele de distribuție a apei inelară, combinată cu cea ramificată;
- Contrarezervoare subterane de apă.

Înmagazinarea apei include în total șase (6) rezervoare subterane de apă: (i) pe teritoriul SP2 (satul Bădragii Vechi) apa potabilă se înmagazinează în două (2) rezervoare subterane de apă cu volumul 100 m³, (ii) pe teritoriul SP3 (satul Zabriceni) apa potabilă se înmagazinează în două (2) rezervoare subterane de apă cu volumul 500 m³ fiecare, (iii) pe teritoriul SP4 (orașul Edineț, extravilan) apa potabilă se înmagazinează în două (2) rezervoare subterane de apă cu volumul 6.000 m³ fiecare.

Orașul Cupcini este alimentat gravitațional cu apă potabilă din rezervoarele subterane de apă montate pe teritoriul SP4. Procesul de tratare a apei include coagularea, sedimentarea particulelor solide, filtrarea și dezinfectarea.

Schema tehnologică de tratare a apei include următoarele instalații:

- Amestecătoare verticale tronconice (două (2) unități);
- Decantoare orizontale longitudinale (două (2) unități);
- Filtre rapide (opt (8) unități);
- Gospodăria de reactivi;
- Două (2) rezervoare subterane de apă potabilă de capacitatea 1.500 m³ fiecare;
- Stație de pompare treapta a doua (SP-2);
- Blocul administrativ; cazangerie; depozit și atelier; clădiri și structuri auxiliare

Stația de tratare a apei a fost construită în anul 1973, capacitatea de proiect fiind de 32.000 m³/24h.

1.4.2. Canalizare

Lungimea rețelelor de canalizare în mediul urban constituie 52,7 km (8,41 km sunt din fontă, 4,99 km din oțel, 14,3 km din PVC) construite în perioada anilor 1985-2005, dintre care necesită a fi reabilitate 51,7% și extinse 80,5 km. Lungimea rețelei de canalizare în orașul Edineț constituie 34,2 km sau 64,9%. În orașele Edineț și Cupcini 56,6% din locuitori din 4127 gospodării casnice, 150 de agenți economici și 25 de instituții publice sunt conectați la sistemul de canalizare.

În mediul rural sisteme de canalizare centralizate lipsesc, dar s. Țirnova (2050 locuitori) și Stolniceni (1258 locuitori) dețin proiecte tehnice, ceea ce constituie 6% din populația din mediul rural.

Sistemul de canalizare în orașul Edineț și orașul Cupcini include șapte (7) stații de pompare a apelor uzate, rețeaua de canalizare gravitațională din țevi de fontă, ceramică și PVC și stația de epurare a apelor uzate, reconstruită în anul 2003. Procesul de epurare a apelor uzate include treapta mecanică și treapta biologică.

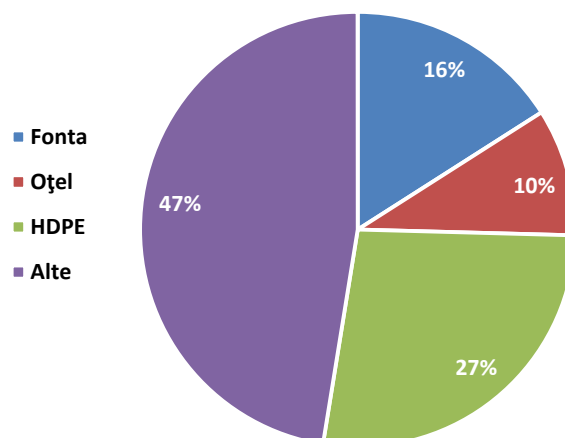
În orașul **Edineț** este pus în aplicare **sistemul de canalizare** separativ, când prin două rețele independente se colectează și se evacuează apele uzate menajere, inclusiv industriale și apele meteorice. Sistemul de canalizare a orașului Edineț este format din rețele de canalizare gravitaționale, respectiv sub presiune, rețele de canalizare gravitațională, patru (4) stații de pompare a apelor uzate, dintre care o (1) stație de pompare principală a apelor uzate din strada Frunze (SPPAU-1) și trei (3) stații de pompare a apelor uzate locale din strada Gagarin (SPAU-1), strada Independenței (SPAU-2) și zona râului Bercu (SPAU-4), stația de epurare a apelor uzate (SE) pentru orașele Edineț și Cupcini. În orașul Cupcini este pusă în aplicare sistemul de canalizare separativ, format din rețele de canalizare gravitaționale, respectiv sub presiune, trei (3) stații de pompare a apelor uzate, dintre care o (1) stație de pompare principală a apelor uzate din zona fabricii de conserve S.A. "Natur Bravo" (SPPAU-2) și două (2) stații de pompare a apelor uzate locale din zona școlii Internat (SPAU-1) și zona școlii profesionale (SPAU-1a). (Anexa 4. Schema sistemului de canalizare din orașul Edineț și orașul Cupcini)

Volumul apelor uzate colectate constituie 273.600 m³/an, dintre care 46% constituie din mediul rezidențial și 54% industrial cu instituții publice. Rata de colectare a apelor uzate constituie cca 73%.

Apele uzate colectate din orașele Edineț și Cupcini sunt acumulate în bazinele de recepție ale stațiilor de pompare principale a apelor uzate SPPAU-1 și SPPAU-2, ulterior pompate spre stația de epurare a apelor uzate. Stația de epurare a apelor uzate este amplasată în partea de sud-est de la centrul orașului Edineț. În prezent, capacitatea stației de epurare a apelor uzate constituie 800 m³/24h. Epurarea apelor uzate include treapta mecanică, treapta biologică, treapta terțiară și treapta de dezinfectare. *Schema tehnologică* de epurare a apelor uzate include următoarele instalații:

- Disipator de energie;
- Grătare (două (2) unități);
- Deznisipatoare (două (2) unități);
- Decantoare primare (trei (3) unități);
- Filtre biologice (o unitate);
- Decantoare secundare (trei (3) unități);

Figura 6. Tipul rețelelor de canalizare



- Platforme de nămol (suprafața 1.8 ha);
- Iazuri biologice (două (2) unități);
- Clădirea laboratorului, garaj, clădirea administrativă.

Disipatorul de energie (sau camera de recepție) este prevăzut pentru a liniști fluxul apelor uzate pompate și trecerea în flux gravitațional prin canalele deschise spre instalațiile de epurare. Apa uzată epurată este deversată în râul Ciugur.

Starea infrastructurii AAC existente diferă considerabil de la zona urbană la cea rurală. În ultimii ani, în special datorită finanțărilor din partea donatorilor (FEN, FNDR, FISM, UIPAC, GIZ, Guvernul Republicii Cehe), se atestă o dinamică pozitivă în sector. Astfel, 40% din cele 32 de primării (vezi Anexa 5.) au beneficiat de suportul financiar al donatorilor, în mod special următoarele primării: Edineț, Bleșteni, Burlănești, Corpaci, Fetești, Goleni, Lopatnic, Fîntîna Albă, Rotunda, Stolniceni, Tîrnova, Viișoara, Zăbriceni ceea ce a adus la extinderea substanțială a infrastructurii AAC. Valoarea proiectelor implementate /sau în curs de implementare au constituit 3972258,86 mii lei, dintre care cele mai mari proiecte au fost atrase în Edineț, Bleșteni, Burlănești, Corpaci, Lopatnic, Zăbriceni.

1.5. Eficiența operațională

În raionul Edineț funcționează 13 operatori în baza a trei **forme organizatorico - juridice**: Întreprindere Municipală (6) (dintre care unul constituie operatorul urban ce deservește orașele Edineț și Cupcini, s. Chetroșica Veche) și Asociație Obștească (6), SRL (Anexa nr. 6. Lista operatorilor AAC). În șase localități (Bădragii Noi, Bădragii Vechi, Brînzeni, Gaspar, Rotunda, Stolniceni) serviciile sunt în gestiune directă din partea APL. Î.M. "Apă - Canal" din Edineț. Întreprinderile din satele Chetroșica Nouă, Rotunda intenționează să-și modifice forma organizatorico - juridică.

Regulament de funcționare deține Î.M. „Apă-Canal” (Edineț și Cupcini, Chetroșica Veche, Corpaci), Î.M. „Servicii Bleșteni – Volodeni” (s. Bleșteni), Asociația Obștească „Izvoaraș” (s. Corpaci), Asociația Utilizatorilor de Apă (Fetești), A.O. „Apa Parcova” (s. Parcova), Î.M. “Servicii Șofrâncani” (s. Șofrâncani).

Majoritatea operatorilor nu corespund cerințelor legislației în vigoare în calitate de operator prestări servicii apă și canalizare. Prevederile Legii nr. 303 din 13.12.2013 stabilesc cerințe noi în relațiile prestator de servicii - consumator, prestator de servicii - proprietarul sistemelor de apeduct și canalizare.

Întreprinderile municipale în calitate de prestatori de servicii apă și canalizare la nivel local elaborează diverse documente: Contractul de delegare a gestiunii serviciului de alimentare cu apă și canalizare, Regulamentul privind folosirea sistemelor comunale de alimentare cu apă și canalizare, Regulamentul privind recepționarea apelor uzate, etc. dar nu respectă prevederile legislației în vigoare.

Per total **operatori prestează servicii** apă către 33823 persoane sau 13087 gospodării casnice, dintre care 53% constituie gospodării din mediul urban. Majoritatea operatorilor prestează doar servicii de apă, excepție trei operatori (Brătușeni, Ruseni, Zăbriceni,) ce prestează și alte servicii, inclusiv **servicii de salubritate și curățarea străzilor**.

Î.M. "Apă Canal" Edineț desfășoară, conform statutului, următoarele genuri de activități în or. Edineț și Cupcini, Chetroșica Veche: captarea, filtrarea și distribuția apei; servicii de canalizare și epurare a apei uzate (excepție Chetroșica Veche); servicii de transportare mărfuri și lucrări de construcții.

La nivel de raion, din cele 32 APL în 17 (Alexeevca (668 locuitori), Bădragii Noi (1205 locuitori), Bădragii Vechi (696 locuitori), Brînzeni (1537 locuitori), Cepeleuți (1243 locuitori), Constantinovca (625 locuitori), Gaspar (1360 locuitori), Goleni (1001 locuitori), Gordinești (3105 locuitori), Hancuți (1015 locuitori), Hincăuți (1573 locuitori), Hlinaia (1950 locuitori), Rotunda (1244), Stolniceni (1258), Terebna (1308), Tîrnova (2050), Trinca (2945 locuitori)) **nu sunt înregistrate întreprinderi municipale, dintre care** Bădragii Noi, Bădragii Vechi, Brînzeni, Gaspar, Rotunda, Stolniceni sunt prestate servicii centralizate de aprovizionare cu apă cu gestiune directă din partea APL.

Nici un operator la moment (i) nu are tarifele la serviciile prestate calculate și aprobate în baza metodologiei de calcul elaborată de ANRE, (ii) nu are încheiat contract de delegare a gestiunii serviciilor apă și canalizare aprobat de către consiliile locale.

Patru (4) operatori (Î.M. "Apa - Canal" Edineț, A.O. "Plai Vișoara", GCL din Brătușeni, Î.M. din Bleșteni) au declarat că dețin **licența de operare** de a presta servicii apă și canalizare, cinci (5) operatori din Bleșteni, Brătușeni, Brătușeni Noi, Rotunda și Vișoara dispun de **autorizația de mediu**.

În cadrul a șase (6) Î.M. și șase (6) asociații sunt angajați 175 de persoane, dintre care 91,4% sunt angajați cu normă întreagă, ceea ce constituie la 1000 conexiuni 13,4 angajați general/18,8 angajați urban/ 7,3 angajați mediul rural. Astfel, din cei 12 operatori doar unul – Î.M. "Apă - Canal" Edineț deține 74,3% din personalul angajat în raion sau 130 persoane cu normă întreagă. Pentru compania de apă din Edineț numărul de angajați la o mie de abonați este de 18 persoane, ceea ce este extrem de mult, deoarece cifra optimă ar trebui să fie 5 – 5,5 persoane. Toți operatorii suferă de lipsa de specialiști cu studii superioare, inclusiv în domeniul gestionării sistemelor de apă și canalizare (doar 21 specialiști cu studii superioare activează în cadrul întreprinderilor municipale, dintre care 43% din angajați din mediul urban).

Dotarea întreprinderilor cu tehnică specială este foarte slabă, excepție Î.M. "Apă - Canal" din Edineț, ce deține cîte un (1) PE, generator, camion, cîte două (2) aparate sudură oțel, excavatoare, autobasculante, mașini de intervenție, seturi de instrumente pentru intervenție în caz de avarie și trei (3) vidanje. Luând în considerație faptul că, majoritatea întreprinderilor prestează un număr îngust de servicii (servicii apă) către un număr mic de beneficiari, ei nu dețin capacitate instituțională sau tehnică.

Din numărul de întreprinderi existent ce prestează servicii apă și canalizare doar **întreprinderea din Edineț** deține capacitate să se dezvolte într-un **operator regional** (OpR) în cel mai scurt timp. Problemele întreprinderilor sunt legate în primul rând de capacitatea mică a pieței de servicii apă și canalizare. De aici vin și celelalte probleme legate de personal, capacitatea de plată a întreprinderii față de personal, tarife, achitarea serviciilor, capacitatea de prestări servicii calitative, dotarea întreprinderilor cu tehnică specială și instrumente speciale. Unica soluție de a face un salt calitativ în calitatea serviciilor prestate și în lărgirea cu servicii a localităților din raion reprezintă **regionalizarea serviciilor apă și canalizare consideră în 31 de primării**, excepție Șofrâncani. Necesitatea regionalizării în sectorul de apă și sanitație rezultă din următoarele motive:

- Rațiuni de integrare europeană - conformarea cu standardele de mediu stabilite;
- Rațiuni economice - folosirea economiilor la scară pentru reducerea costurilor de investiții și de operare;

- Rațiuni de solidaritate:
 - ❖ Comunitățile mici și mijlocii nu au capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor, și de operare a investițiilor.
 - ❖ Orașele mari au capacitatea de a-și susține din surse proprii investițiile necesare (fără asocierea cu localitățile mai mici, nu vor beneficia de fonduri nerambursabile).
 - ❖ Rațiuni de viabilitate - viabilitatea investiției (rezultatul analizei economico - financiare) – nu poate fi demonstrată în majoritatea localităților mici (cu datorii istorice și fără experiența necesară).

Ca urmare a regionalizării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare vor fi generate următoarele avantaje:

- Furnizarea serviciilor la nivel regional prin sisteme integrate și cu un management mai profesionist duce în timp la reducerea pierderilor de apă, promovarea conservării resurselor, minimizarea investițiilor și protecția surselor de apă;
- Creșterea capacității de pregătire și implementare a proiectelor de investiții precum și a capacității de negociere a finanțării;
- Îmbunătățirea calității serviciilor furnizate, a relației cu clienții și a percepției acestora privind operatorii;
- Realizarea de economii de scară cu impact asupra eficientizării anumitor categorii de costuri: centralizarea activității de facturare și managementul financiar, unitatea de implementare a proiectelor la nivel regional, managementul laboratoarelor la nivel regional etc.;
- Conducerea activității prin folosirea instrumentelor de management moderne și eficiente și reducerea implicării factorului politic în desfășurarea activității.

În 2011, a fost elaborat SF "Extinderea rețelelor de alimentare cu apă potabilă a localităților din raionul Edineț" pentru orașele Edineț și Cupcini, satele Gordinești, Bleșteni (Volodeni), Zăbriceni (Ocnești), Terebna, Cuconeștii Noi (Cuconeștii Vechi), Corpaci, Bădragii Noi, Bădragii Vechi, Viișoara, Lopatnic, Fetești, Burlănești (Buzdugeni), s. Brătușeni, Chetroșica Nouă, Lopatnic, Rotunda, Terebna și depus spre finanțare. Scopul SF a fost extinderea sistemului alimentar cu apă în localitățile menționate, dar din păcate fără rezultat.

În localitățile din raion, cu sistem de alimentare cu apă, evidența consumatorilor de apă se duce în baza numărului de gospodării. Dotarea cu contoare de apă este rezolvată totalmente în opt (8) localități din douăzeci și trei (23): Burlănești, Corpaci, Fetești, Fîntîna Albă, Rotunda, Ruseni, Viișoara și Zăbriceni, Onești. În celelalte localități procentul dotării fiind diferit (Edineț – 95%, Gaspar și Șofrîncani - 90%, Cupcini – 86%, Parcova - 70%, Bleșteni – 50%, Stolniceni – 20%, Brătușeni și Bădragii Vechi cîte 10%, Bădragii Noi și Brînzani – 0%).

Facturile sunt achitate integral (100%) în șapte (7) localități (Bleșteni, Constantinovca, Parcova, Fîntîna Albă, Rotunda, Șofrîncani, Viișoara), și parțial în șase (6), dintre care în două (2) cîte 95% (Brătușeni, Burlănești), în cîte una – 98% (Gaspar), 93% (Zăbriceni), 90% (Fetești) și respectiv 85% (Ruseni). În mun. Edineț ponderea facturilor achitate constituie 78 - 88%. În localitățile Constantinovca și Terebna sunt achitate cheltuielile pentru curentul electric. Măsurile luate de operatorii AAC față de consumatorii care nu achita facturile includ următoarele: preîntâmpinare, avertizări, deconectări și adresări în instanța de judecată.

La moment, în raion **tariful mediu** pentru **apă** constituie 13,76 MDL/m³ pentru consumatori casnici (mediul urban – 19,7 lei/m³) și 15,55 MDL/m³ consumatori non-casnici (mediul urban – 48,12 lei/m³). Pentru **canalizare**, beneficiarii din mediul urban achită 17,7 MDL/m³ (consumatori casnici) și 45,48 MDL/m³ (consumatori non-casnici). În 10 localități (Bleșteni, Brătușeni, Burlănești, Gaspar, Parcova, Fîntîna Albă, Rotunda, Șofrîncani, Terebna) tariful aprobat integral **acoperă cheltuielile**, în restul localităților parțial – cca 80%, fiind **aprobat/revizuit** în perioada 2012 (1

1.6. Aspecte sociale și de gen

În prezent, standardul de viață din mediul rural diferă de cel din orașe prin perspective economice mai limitate, venituri mai mici pe cap de locuitor și acces dificil la serviciile de apă și de canalizare. Astfel, există o nevoie de a extinde serviciile de apă și de canalizare în comunitățile rurale, ceea ce va contribui la creșterea calității vieții și a condițiilor de trai în zonele rurale, alături de cele din mediul urban. Din punct de vedere social, raionul se confruntă cu trei probleme, cu impact major asupra procesului de dezvoltare a serviciilor de apă și canalizare:

- *Migrația umană și îmbătrânirea populației.* La nivel de raion cca 20% din populația localităților este plecată permanent sau sezonier peste hotarele Republicii Moldova (preponderent Rusia (bărbații) și Italia (femeile)), ceea ce influențează consumul serviciilor de apă și canalizare. În 2017, 23% din populația raionului Edineț are peste 61 de ani inclusiv, ceea ce denotă că populația este îmbătrânită din punct de vedere demografic.
- *Veniturile.* În anul 2016, salariul mediu lunar brut a populației raionului a constituit 3790 MDL (femei – 3.687 MDL și bărbați – 3.897 MDL) sau 90% din regiunea Nord, iar pensia medie pentru limita de vârstă a constituit 1.225 MDL (femei – 1.175 MDL și bărbați 1.336 MDL) sau 99% din pensia medie a regiunii. Regiunea Nord deține cele mai mari salarii și pensii din regiunile de dezvoltare, salariul mediu în RM constituind 5.000 MDL, iar pensia 1.301 MDL³.
- *Angajare în câmpul muncii.* La nivel raional circa 80% din populație locuiește în zona rurală, ceea ce înseamnă locuri de muncă insuficiente, lipsa oportunităților de angajare în câmpul muncii și ocuparea informală preponderent în activități agricole de subzistență. Aproximativ 50% din populația ocupată rurală este antrenată în munci agricole, în același timp salariul mediu în agricultură este cu 34% mai mic decât media pe țară (2016).

În conformitate cu practica internațională, costul pe cap de locuitor pentru ambele servicii de AAC nu trebuie să depășească 3.5 - 4% din venitul mediu al unei familii (gospodării) sau cca 300 lei/gospodărie per lună. De asemenea, conform prevederilor Strategiei de Alimentare cu Apă și Sanitație (2014-2028) la stabilirea tarifelor serviciilor de alimentare cu apă și sanitație, se va lua în considerare capacitatea de plată a consumatorilor, cu un reper de 3-5% din venitul mediu al unei gospodării.

Luând în considerație îmbătrânirea populației din punct de vedere demografic, cheltuielile medii pentru întreținerea locuinței (392 MDL/persoană sau 19,5% din cheltuielile de consum) și capacitatea financiară a populației, prestarea serviciilor la standarde minime de calitate și achitarea lor față de prestatorul de servicii ar trebui să se încadreze în următoarele sume:

- 1) consum de apă/lună de o persoană 50 litri/zi x 30 zile = 1,5 m³ /lună;
- 2) în zona rurală un beneficiar va achita:
 - servicii apă - 27,3 lei/lună;
 - servicii apă și canalizare - 46,8 lei/lună;
- 3) în zona rurală pentru o familie formată din 3 membri:
 - apa va costa - 72,9 lei/lună;
 - apă și canalizare - 140,4 lei/lună;
- 4) în zona urbană o persoană va achita servicii:
 - apă - 34,5 lei/lună;
 - apă și canalizare - 74,4 lei/lună;
- 5) în zona urbană pentru o familie formată din 3 membri:

³ <http://statistica.md/>

- apa - 103,5 lei/lună;
- apă și canalizare - 223,2 lei/lună.

În prezent, tariful mediu pentru apă este de 14,65 MDL/m³, inclusiv 33,9 lei/m³ – în zona urbană. Tariful mediu pentru canalizare, instituit în localitățile existente este de 31,59 MDL/m³ pentru mediul urban. În mediul rural sistemul de canalizare centralizat urmează a fi construit.

La nivel local pentru familiile socialmente-vulnerabile nu este prevăzut suport în accesarea serviciului de AAC, excepție primăria Viișoara.

Genul, spre deosebire de sexul biologic, se referă la rolurile sociale adoptate și atribuite bărbaților și femeilor. Există mai multe roluri diferite de gen, care variază în funcție de diferențele culturale, istorice și circumstanțe economice. Rolurile de gen sunt adesea strâns legate de drepturile și obligațiile femeilor și bărbaților într-o societate dată, precum și de relațiile de putere dintre ei.

Egalitate dintre sexe înseamnă că femeile și bărbații să se bucure de același statut. Acest lucru implică faptul că aceștia au condiții egale pentru exercitarea drepturilor omului și realizarea potențialului lor de a contribui la dezvoltarea națională, politică, economică, socială și culturală. De obicei, femeile și bărbații au roluri diferite în activitățile specifice domeniului de apă și de canalizare, aceste diferențe fiind mai evidente în zonele rurale. Femeile sunt de cele mai multe ori utilizatorii, furnizorii și gestionarii apei în gospodăriile rurale și sunt gardienii igienei în gospodărie. În cazul în care sistemul de apă se defectează, femeile, nu bărbații, vor fi cel mai probabil afectate, deoarece ar trebui să se deplaseze mai departe pentru apă sau să folosească alte mijloace pentru a satisface nevoile de apă și de canalizare în gospodărie.

Abordând aspectele sociale în activitățile AAC se îmbunătățește calitatea și durabilitatea proiectelor AAC, de exemplu:

- Proiectarea și amplasarea facilităților de AAC vor reflecta mai bine nevoile diferite ale femeilor și bărbaților, iar amplasarea corectă a instalațiilor sanitare este deosebit de importantă, deoarece igiena este de multe ori subiectul sensibilității culturale care, de obicei, diferă între bărbați și femei;
- Nevoile femeilor pentru apă devin mai mult un punct central al unui proiect AAC și sunt adesea legate de activități la scară mică (grădinarit, uz casnic, creșterea de animale la scară mică), vitale pentru gospodărie;
- Abilitățile financiare ale femeilor le fac pe acestea candidații ideali în economisirea și gestionarea resurselor pentru funcționarea continuă și întreținerea instalațiilor interioare de AAC;
- Cererea de instalații sanitare este mare, deoarece este recunoscută dorința puternică a femeilor și bărbaților de a avea instalații private, convenabile și sigure pentru ei și copiii lor;
- Există beneficii mari pentru sănătate, deoarece toți membrii comunității (bărbați, femei și copii) sunt implicați.

Partea II. Strategia de Dezvoltare

2.1. Obiectivul sectorial de dezvoltare

Conform Programului Regional Sectorial de alimentare cu apă și de canalizare pentru Regiunea Nord, până în 2020 în raionul Edineț vor fi asigurate condiții de acces la servicii sigure, suportabile și durabile de aprovizionare cu apă potabilă pentru 90% din populația urbană și 23% din populația rurală, alimentate atât pe grupuri de localități prin apeducte regionale din sursele de apă (de suprafață), cât și prin soluții locale din surse subterane. Concomitent, se vor asigura serviciile suportabile și durabile de canalizare pentru 80% din populația urbană și 22% din populația rurală, apele uzate fiind tratate conform normelor în vigoare la stație de epurare regională, cât și la stații locale, asigurând condițiile sanitare și de mediu ale raionului.

Transpunerea obiectivelor strategice naționale și regionale peste nivelul actual de dezvoltare a sectorului în raionul Edineț relevă că:

- După nivelul actual de acoperire cu servicii de alimentare cu apă (cca 44,4% raion, dintre care 94,9% în mediul urban și 26% mediul rural) raionul pentru a atinge dezideratul regional fixat pentru anul 2020 - 90% din populația urbană și 23% din populația rurală practic este atins.
- Contrar procentului ridicat de acoperire cu sisteme de apeduct, apa livrată este în majoritate de calitate joasă și nu corespunde criteriilor față de apă potabilă.
- După nivelul de acoperire cu servicii de canalizare, raionul (15,2% din populația raionului acoperită, dintre care 56,6% din populația urbană și 0% din populația rurală) este sub media planificată 80% din populația urbană și 22% din populația rurală a raionului.

Pornind de la obiectivele naționale și regionale **obiectivul sectorial de dezvoltare** a domeniului AAC pe termen mediu până în anul 2025 pentru raionul Edineț este:

Crearea unui sistem de alimentare cu apă, bazat pe diferite surse de apă și de canalizare centralizat, care va acoperi teritoriul raionului, bazat pe capacitatea de gestionare durabilă a unui operator regional.

Indicatorii – țintă pe termen mediu stabiliți în conformitate cu

Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord și Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (2020, 2025)

	UM	Situația la zi, 2018	RDN 2020	Obiectiv CR Edineț		ODM 2025
				2020	2025	
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de alimentare cu apă potabilă pe raion	%	44,4	47	43	55	80
Populație urbană	%	94,9	90	99	100	
Populație rurală	%	26	23	26	44	
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de sanitație pe raion	%	15,2	43	17,3	27	65
Populație urbană	%	56,6	80	89	100	
Populație rurală	%	0	22	0	0	

Întru realizarea acestei viziuni, pe termen mediu (2025), Republica Moldova s-a angajat⁴ deja să reușească asigurarea a peste 80% din populația țării cu servicii de alimentare centralizată cu apă și cel puțin 65% - cu servicii de canalizare, iar CR va tinde să asigure 55% din populația raionului la apă și 27% la sisteme îmbunătățite de sanitație.

2.2. Priorități de dezvoltare

Elaborarea și implementarea unui proiect de infrastructură pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație trebuie să beneficieze de:

- a. angajamentul preliminar al comunităților și al companiilor de apă vizate pentru acoperirea costului serviciilor care urmează să fie prestate (acord sau contract privind tarifele serviciilor);
- b. asigurarea tuturor fondurilor necesare pentru întreaga investiție (angajament de finanțare multianuală pentru sursele de finanțare locale și angajamentul de finanțare al donatorilor străini, acolo unde este cazul).

Investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari unde deja există rețele care trebuie să fie renovate și extinse. Planificarea și îmbunătățirea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație se va baza pe următoarele abordări:

1. elaborarea planurilor de alimentare cu apă și sanitație (PAAS) necesară în fiecare comunitate, împreună cu o metodologie de stabilire a priorităților;
2. elaborarea unui plan operațional pe termen scurt, mediu sau lung de investiții în domeniu în vederea mobilizării resurselor financiare necesare pentru planificarea investițiilor, ce va fi inclus în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) conform priorităților stabilite în planurile disponibile și în planurile de dezvoltare regională și raională. Din 2019, suportul bugetar pentru sector să crească până la 1,2% din veniturile bugetelor locale pentru următorii cinci ani, cu o creștere viitoare graduală la fiecare cinci ani;
3. examinarea posibilității creării unui fond de co-finanțare pentru infrastructura de alimentare cu apă și sanitație, care să fie gestionat/exploatat de către administrațiile locale, planuri de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice și documentații de licitație.

La stabilirea priorităților pentru îmbunătățirea infrastructurii se vor lua în calcul comunitățile din zona acoperită de planuri de alimentare cu apă și sanitație. Criteriile de prioritzare vor include:

- a) reducerea mortalității populației prin boli posibil asociate apei, în special pentru grupurile vulnerabile;
- b) atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în ceea ce privește domeniul alimentării cu apă și sanitației prin creșterea acoperirii populației cu servicii de alimentare cu apă potabilă sigură și sanitație adecvată;
- c) stoparea/reducerea deteriorării infrastructurii care deservește în prezent un număr mare de locuitori și îmbunătățirea eficienței sistemelor existente prin reabilitarea lor adecvată;
- d) reducerea semnificativă a deversării de apă poluată în corpurile de apă utilizate ca surse de apă potabilă pe plan intern sau în context transfrontalier.

Pentru finanțarea proiectelor se vor folosi următoarele **criterii-cadru**:

- interes și angajament din partea comunității(lor) vizate;
- capacitatea comunităților vizate de a-și mobiliza propriile resurse financiare, dar și alte resurse, pentru implementarea proiectelor;
- voința comunităților de a accepta creșterea tarifelor, astfel încât să acopere cheltuielile;

⁴ Conform Strategiei naționale de alimentare cu apă și sanitație (2014 -2028), cel puțin 65% din populație trebuie să fie asigurată cu apă potabilă până în 2020 și cu canalizare până în 2025. Adicional, Strategia națională de mediu (2014-2023) prevede ca obiectiv asigurarea accesului a circa 80% din populație la servicii centralizate de alimentare cu apă și a circa 65 % la servicii de canalizare până în anul 2023.

- voința întreprinderilor de apă-canal de a se reorganiza și a-și extinde aria de prestare a serviciului de alimentare cu apă și sanitație pentru a-și îmbunătăți eficiența.

La determinarea surselor de finanțare a investițiilor, vor fi luate în considerare următoarele principii: toate intrările financiare planificate din tarife, taxe și transferuri trebuie evaluate în raport cu costurile pe etapele ciclului de proiect pentru a garanta că fondurile și veniturile din tarife sunt disponibile pentru acoperirea serviciilor furnizate.

Dat fiind că în prezent costul real al serviciilor de apă și canalizare, care să conțină valoarea investițiilor și re-investițiilor, nu poate fi încasat de la toți consumatorii, se recomandă pentru construirea și operarea viitoarei infrastructuri de alimentare cu apă și sanitație, stabilirea și punerea în aplicație a unor **principii de bază**:

- a) granturile (subvențiile) pentru investiții în domeniu trebuie acordate în mod prioritar localităților în care, conform studiului de fezabilitate, populația poate susține preponderent exploatarea sistemelor prin achitarea tarifelor;
- b) atunci când o comunitate nu poate susține costurile de operare și întreținere a sistemului centralizat, trebuie planificate doar soluții individuale descentralizate sau semi-centralizate în conformitate cu voința utilizatorilor;
- c) utilizatorii și beneficiarii trebuie să fie responsabili pentru acoperirea tuturor costurilor de operare și întreținere a sistemului centralizat din tarifele colectate, care trebuie ajustate periodic, în raport cu evoluția situației.

Norme și standarde clar definite vor impune autorităților locale utilizarea eficientă a resurselor, astfel încât nimeni să nu rămână fără conectare la apă potabilă și canalizare și fiecare să aibă acces cel puțin la un nivel de bază al acestor servicii.

2.3. Obiective Specifice

Obiectiv specific 1: *Crearea operatorului unic regional de AAC prin reorganizarea Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț în societate pe acțiuni.*

Modelul instituțional de regionalizare a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pentru raionul Edineț are în componență două elemente cheie:

- a. Operatorul Regional (OpR);
- b. Contractul de delegare a gestiunii serviciului, care reglementează relația dintre operatorul regional și autoritățile publice locale.

Regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare va presupune extinderea ariei de deservire în toate localitățile din raion. Localitatea pivot va constitui centrul raional Edineț, ulterior satele unde există rețele de apă și canalizare, apoi, pe parcursul construcției a sistemelor noi de apeduct și canalizare - extindere și în aceste localități. Structura organizatorică existentă a Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț va necesita schimbări, în vederea acoperirii cerințelor tot mai mari ale ariei de deservire în expansiune. Întreprinderea urmează a fi reorganizată prin transformare în societate pe acțiuni.

Conceptul de regionalizare a unui serviciu de alimentare cu apă și de canalizare este bazat pe gestiunea rețelelor de apeduct și canalizare – proprietatea APL de nivelul I în baza contractului de gestiune a serviciului. Pentru bunurile luate în gestiune operatorul va achita APL de nivelul I o redevență, astfel bunurile respective vor fi luate în concesiune. APL de nivelul I poate fi sau nu deținătorul de acțiuni a operatorului de servicii apă și canalizare, iar acțiunile pot fi procurate contra bani de către APL de nivelul I.

Un sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare reprezintă ansamblul tehnologic, operațional și managerial constituit prin punerea în comun a două sau mai multe sisteme locale de alimentare cu apă și de canalizare. Obiectivul principal al creării unui sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare îl reprezintă optimizarea serviciilor oferite prin utilizarea de resurse și facilități comune. Ca direcție strategică, este recomandabil ca operarea regională a serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare să acopere o zonă cu cel puțin 100.000 de locuitori și cât mai multe zone urbane dintr-un raion, mai multe raioane sau bazin hidrografic.

Obiectiv specific 2: *Clusterizarea localităților raionului pe baza cooperării APL de nivelul I în cadrul unui sistem comun de management în AAC.*

Cooperarea intercomunitară (CIC) se referă la cooperarea între localități în scopul creșterii eficacității și eficienței serviciilor livrate (serviciile de aprovizionare cu apă și serviciile de canalizare). Regionalizarea serviciilor publice este utilizată pentru a crește eficiența și a reduce costurile, prin utilizarea economiilor de scară, spre deosebire de utilizarea unor soluții individuale. Clusterul reprezintă o zonă geografică de localități care utilizează/dețin împreună infrastructura în domeniul AAC sau cooperează în cadrul unui sistem comun de management în AAC.

Etapa premergătoare formării clusterului (semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară și aprobarea lui de către consiliile locale) constituie efectuarea unui Studiu de stabilire a disponibilității și necesităților cetățenilor localităților în construcția sistemelor de AAC. Se vor considera condiții optime de construcție și dezvoltare a sistemelor de AAC dacă ele corespund parametrilor prestabiliți:

1. Acceptul a 75% din gospodăriile locuibile a localității de a se conecta la rețelele de AAC care vor fi construite;
2. Acceptul de a achita contribuția înainte de a începe construcția sistemelor de apă în valoare de 3500 lei/gospodărie și 5000 lei/gospodărie la construcția sistemelor de canalizare (sau altă sumă conform SF). Banii vor fi colectați de operatorul S.A. "Apă Canal" Edineț în baza contractelor de prestări servicii cu fiecare gospodărie, cu angajamentul de a construi branșamentul de apă/canalizare de la apeductul stradal/canalizare, cu aducțiunea până în proprietatea viitorului consumator de servicii, cu instalarea căminului pentru nodul de măsurare și a nodului de măsurare până la ieșirea din contor.
3. Acceptul achitării integrale a serviciilor prestate de apă și canalizare la tarifele stabilite, cu posibilitatea creșterii ulterioare.

Crearea clusterului se începe odată cu semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară între APL-urile de nivelul I. În baza Acordului se va crea un organ de lucru prin delegarea competențelor persoanelor respective prin deciziile consiliilor locale (primari sau alte persoane) și fond de co-finanțare a planurilor de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice, documentații de licitație și realizarea proiectelor comune în natură. Fondul acesta va fi completat anual (și pe parcursul anului – după posibilitate și necesitate) din bugetele locale pentru finanțarea măsurilor comune ale participanților CIC. Contribuția fiecărui participant va fi stabilită în comun în baza criteriilor elaborate și acceptate de toți.

Pentru inițierea procesului de cooperare inter-comunitară Grupul de lucru a definit cinci clustere pe raionul Edineț - clusterele 1, 2, 3, 4, 5 (Anexa 7.). Principiul de formare a clusterelor a fost definit ca acces la sursa de apă potabilă de suprafață - apeductul Bădragii Vechi (Iacul Racovăț) – Edineț. Dar, pentru a nu defavoriza localitățile în soluționarea problemelor AAC în timp (accesul la finanțare) clusterele pot să se dezvolte în paralel, dar viteza de parcurgere spre obiectiv este mai mare, influențând pozitiv clusterele vecine de care sunt dependente (prin conectare la sursa de apă).

În urma executării proiectelor de fezabilitate va fi identificată care schemă de asociere a APL-ilor de nivelul I în clustere este mai fezabilă, lista investițiilor prioritare – care trebuie să se regăsească într-un plan de investiții prioritare aprobat de toți participanții din CIC din cluster. Obiectivul studiilor de fezabilitate – stabilirea mărimii clusterelor, prin aprecierea cost-beneficiu și a localităților care corespund criteriilor-cadru pentru finanțarea proiectelor. În SF trebuie să se regăsească răspunsul la întrebările pentru fundamentarea și identificarea soluțiilor optime de delegare a gestiunii, precum și documentația de delegare a gestiunii.

O variantă de alternativă, ar fi finanțarea de către CR a unui singur SF pentru tot raionul în urma căruia va fi identificată gruparea pe clustere a APL-ilor de nivelul I din punct de vedere fezabil și acces egal la sursa de apă. În urma acestui studiu APL de nivelul I se asociază prin semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară, ulterior fiind elaborate SF cu plan de acțiuni pentru fiecare cluster.

În baza planului de acțiuni la nivel raional și a SF pentru fiecare cluster vor fi elaborate de CIC - Planul de acțiuni pentru fiecare cluster. Aceste planuri indică sursele propuse pentru finanțarea fiecărei acțiuni. Cele mai importante surse de finanțare pentru acoperirea necesarului de mijloace financiare trebuie să provină din veniturile bugetului de stat (prin intermediul fondului de dezvoltare regională și a fondului ecologic) și bugetelor locale, granturilor și împrumuturilor donatorilor străini, credite, precum și din contribuțiile gospodăriilor casnice. Totodată, veniturile generate din tarifele aplicate utilizatorilor trebuie, la fel, să contribuie la acoperirea costurilor investiționale. Mecanismul se regăsește în redevența care trebuie plătită de operator către APL – proprietarul sistemelor de apeduct și canalizare, pentru folosirea proprietății municipale. Această redevență, plătită de operatorul regional în bugetul local, prin deciziile APL le direcționează din nou în domeniul apă și canalizare în calitate de investiții conform planului propus de operator în cadrul primăriei date. Astfel apare o nouă abordare a tarifului la servicii AAC, când APL de nivelul I și II pot identifica în tarif o sursă de investiție necesară dezvoltării domeniului pe termen scurt.

Implicarea APL de nivelul I și II, aplicare instrumentelor de regionalizare a serviciilor de AAC și clusterizarea lor, aplicând principiile de priorizare stabilite de cadrul strategic vor permite atingerea obiectivelor minime stabilite pentru dezvoltarea raionului pe termen mediu (anul 2025).

Obiectiv specific 3: *Modernizarea și extinderea rețelelor de apeduct în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației raionului Edineț la servicii de alimentare cu apă potabilă până la 55% până în anul 2025.*

Conform Strategiei naționale de aprovizionare cu apă și sanitație a Republicii Moldova (2014-2028) investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari unde deja există rețele care trebuie să fie renovate și extinse. Lucrările de proiectare a rețelelor de apeduct și construcția lor vor fi prioritate pentru anul 2019 și următorii ani.

În baza SF prevăzute în obiectivul specific 2 pe clustere de dezvoltare, va fi stabilită lista localităților după prioritate de investiții. Cele 14 primării (Bleșteni, Burlănești, Corpaci, Fetești, Goleni, Lopatnic, Parcova, Rotunda, Ruseni, Stolniceni, Tîrnova, Viișoara, Zăbriceni, Hlinaia Mică, Anexa 5), care pe parcursul ultimilor ani au dezvoltat sisteme de apeduct trebuie să se regăsească în lista investițiilor proiectelor prioritare. În localitățile respective prin investiții adăugătoare trebuie atinsă cifra – accesul populației la rețele de apeduct 100%. Aceasta va da posibilitate în termeni cei mai scurți de a atinge prevederile obiectivului a ratei de acces la servicii de alimentare cu apă.

Conform SF pentru proiectul „Optimizarea cheltuielilor de întreținere a sistemului de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Edineț și orașul Cupcini” elaborat în decembrie 2015 cu suportul GIZ, se propune o etapizare structurată a Programului de Investiții Prioritare (PIP) și crearea condițiilor necesare pentru implementarea viitoare a PIP în raionul Edineț. SF se concentrează în special pe implementarea

primei faze a PIP - în dezvoltare ca lucrări de proiectare. Localitatea Cupcini este inclusă în faza a doua de realizare. Aceste localități sunt tratate ca un cluster bazat pe sursă de apă comună și un management regional comun. Acest model de abordare la soluționarea problemelor AAC în raion este propus pentru implementare.

La alegerea soluției potrivite de alimentare cu apă potabilă a localităților, în caietele de sarcini față de proiectanți – APL de nivelul I din diverse cauze (lipsă de cunoștință în domeniu AAC, lipsă de consultanță calitativă, lipsă de viziuni regionale de rezolvare a problemei ș.a.), nu totdeauna iau în considerație soluțiile tehnico - economice identificate în cadrul SF ca cele mai fezabile. De aceea, implicarea în acest proces - de a alege soluția cea mai potrivită din punct de vedere eficiență-cost, cost de exploatare îi revine OpR, ceea ce presupune că toate problemele legate de domeniul AAC pe viitor trebuie să fie efectuate cu participarea nemijlocită și obligatorie a OpR. Acest lucru trebuie consfințit în deciziile CR, deciziile consiliilor locale și în Acordurile de cooperare inter-comunitară între APL de nivelul I.

În cadrul Grupului de lucru a fost menționat că sursa de apă are o însemnătate strategică și poate servi și localitățile din raioanele învecinate. Recomandarea este – la elaborarea SF pentru fiecare cluster să fie consultate și localitățile raioanelor vecine, recomandându-le să aplice studiul etapei premergătoare formării clusterului. În baza datelor obținute să fie expusă intenția de a se conecta la sursa de apă sigură din raion.

Pentru atragerea investițiilor în domeniul alimentării cu apă potabilă, CR va întreprinde și alte măsuri decât cele aplicate până la moment (FEN, FDR, FNDR, GIZ) prin aplicarea proiectelor către diverși donatori, folosind în calitate de unitate de implementare structura operatorului regional S.A. ”Apă Canal Edineț” secția tehnică. O altă opțiune constituie Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca Europeană pentru Investiții (BEI) cu sediul în Republica Moldova, ce finanțează proiecte de la 500 mii euro în baza studiilor efectuate prin creditare și componenta de grant (de 10 – 30% la suma acordată). Astfel de colaborare dă posibilitate de a face un salt calitativ enorm în rezolvarea problemelor de alimentare cu apă a raionului în termeni medii (de cinci ani).

Obiectiv specific 4: *Modernizarea și extinderea rețelelor de canalizare în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației raionului Edineț la servicii de canalizare până la 27% până în anul 2025*

În primul rând, pentru atingerea obiectivului asumat și pornind de la prioritățile de finanțare vor fi efectuate lucrări de proiectarea și construcție a rețelelor de canalizare din orașul Edineț și Cupcini, care prevăd reabilitarea rețelelor și extinderea lor cu acoperire de acces a populației la serviciile respective a 100% din orașul Edineț și 100% în Cupcini. Finanțarea dată se preconizează a fi efectuată din resursele alocate din surse externe sau diverși donatori prin ADR în calitate de unitate de implementare a proiectului. Vor fi precăutate posibilități de a conecta și satele vecine acestor două unități urbane, rolul decisiv revenind OpR. Prognoza este bazată pe faptul că legislația sectorială pentru domeniu este îmbunătățită și se prognozează o dezvoltare mai amplă, ce permite pe viitor ca rata de acoperire cu servicii și rata de conectare la servicii să exprime o singură cifră.

Următorul pas în atingerea obiectivului asumat reprezintă construcția rețelelor de canalizare în primăriile raionului care la moment dispun de rețele de alimentare cu apă (Anexa 6). Dar, după câte a fost menționat mai sus, clusterizarea, capacitatea lor de a căuta soluții de rezolvare a problemelor, stabilirea pașilor concreți în studiile de fezabilitate de dezvoltare a clusterelor poate să poziționeze în lista liderilor la compartimentul canalizare și alte localități a raionului.

2.4. Planul de acțiuni

Obiectiv specific 1: Crearea operatorului unic regional de AAC prin reorganizarea Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț în societate pe acțiuni.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Evaluarea fondurilor fixe a ÎM „Apă - Canal” Edineț de către o companie ce deține licență de evaluare, cu separarea lor în două grupe: după proprietate – de domeniul public și de domeniul privat	Noiembrie 2018	30000 lei	Întreprinderea municipală	- Fondurile fixe a ÎM evaluate - Bunuri în două grupe: după proprietate (domeniul public și privat) separate	Bugetul ÎM, consiliul municipal Edineț (în calitate de fondator)
Finalizarea de către ÎM „Apă - Canal” Edineț a procedurii de avizare a tarifului la apă și canalizare în ANRE și aprobare de consiliul municipal	Decembrie 2018	Fără cost	Întreprinderea municipală	Tarife noi la AAC aprobate	Fără sursă
Decizia consiliului municipal Edineț despre reorganizarea prin transformare a Î.M. „Apă - Canal” Edineț în S.A. ”Apă Canal Edineț”. Fondul statutar al întreprinderii noi va fi constituit din bunurile de domeniul privat. Bunurile de domeniu public vor fi transmise în concesiune.	Decembrie 2018	Fără cost	Consiliul municipal Edineț	- Decizia consiliului municipal Edineț despre reorganizarea prin transformare a ÎM ”Apă Canal” Edineț în S.A. ”Apă Canal Edineț” aprobată - Fondul statutar al întreprinderii noi din bunuri de domeniul privat constituit - Bunurile din domeniu public în concesiune transmise	Fără sursă
Înregistrarea S.A. ”Apă Canal Edineț”.	Mai 2019	Costuri aferente înregistrării (pînă la 2000 lei)	Întreprinderea municipală	S.A. ”Apă Canal Edineț” înregistrată	Bugetul ÎM sau a consiliului municipal care după

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
					Începerea activității întreprinderii va fi rambursat de S.A.
Deciziile consiliilor locale din raion (deținătoare de Î.M. prestatoare de servicii AAC) de a deveni acționari în întreprinderea nouă cu cota de participare în bani, de a lichida Î.M. cu activitate prestări servicii AAC și/sau transmiterea bunurilor aferente serviciului în concesiune către S.A. "Apă Canal Edineț". Pot primi decizii de a deveni acționari și APL care la moment nu dispun de rețele de AAC	Mai 2019	Fără cost	Consiliile locale	• Deciziile consiliilor locale din raion (deținătoare de ÎM prestatoare de servicii AAC) de a deveni acționari în întreprinderea nouă cu cota de participare în bani aprobate • Î.M. prestatoare de servicii AAC din localitățile rurale lichidate • Procedura înregistrării acționari în S.A. "Apă Canal Edineț" inițiată • Bunurile aferente serviciului AAC în concesiune către S.A. "Apă Canal Edineț" transmise	Fără sursă
Decizia consiliului municipal Edineț pentru acceptul de noi acționari în S.A. "Apă Canal Edineț" și permisiunea de emisie a acțiunilor noi	Septembrie 2019	Fără cost	Consiliul municipal Edineț	• Decizia consiliului municipal Edineț pentru acceptul de noi acționari în SA "Apă Canal Edineț" aprobată • Permisuniunea de emisie a acțiunilor noi primită • Numărul acționarilor majorați	Fără sursă
Deciziile consiliilor locale, care au transmis în concesiune sistemele de AAC către S.A. "Apă Canal Edineț", despre aprobarea semnării Contractului de delegare a gestiunii serviciului	Octombrie 2019	Fără cost	Consiliile locale	• Deciziile consiliilor locale despre aprobarea semnării Contractului de delegare a gestiunii serviciului primite • Contractul de delegare a gestiunii serviciului semnat • Relații contractuale între proprietar și	Fără sursă

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
				gestionar al sistemelor AAC instituite	
S.A. "Apă Canal Edineț" devine operator regional real de prestări servicii AAC în localitățile raionului	Noiembrie 2019	Fără cost	APL de nivelul I, S.A. "Apă Canal Edineț"	• Operator regional creat în localitățile raionului	Fără sursă
Consolidarea capacităților instituționale și tehnice a S.A. "Apă Canal Edineț"	2019 - 2025	-	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț"	• Plan de creștere a capacităților a S.A. "Apă Canal Edineț" elaborat • APL și reprezentanții S.A. "Apă Canal Edineț" instruiți • Dotarea tehnică a S.A.	GIZ, donatorii UE, APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț", alți donatori

Obiectiv specific 2: Clusterizarea localităților raionului pe baza cooperării APL de nivelul I în cadrul unui sistem comun de management în AAC.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Semnarea acordului de colaborare între APL de nivelul I din clusterelor definite pentru finanțarea elaborării studiilor de fezabilitate	2018	Fără cost	Aparatul CR, consiliile locale din clusterelor definite	• Procesul de cooperare intercomunitară în domeniul AAC demarat • Acordul de colaborare între APL de nivelul I din clusterelor definite pentru finanțarea elaborării SF semnat	Fără sursă
Chestionarea populației din fiecare sat din raion pentru stabilirea necesității în construcția sistemelor de AAC	2018	Fără cost	Direcția construcție și gospodărie locativ comunală a consiliului raional, primăriei din raion	• Chestionarea populației localităților rurale a raionului executată și prelucrată • Localități care corespund criteriilor-cadru pentru finanțarea proiectelor AAC identificate	Fără sursă
Perfectarea caietelor de sarcini pentru elaborarea SF pentru fiecare cluster în baza chestionarelor primite	2018 - 2019	Fără cost	Direcția construcție și gospodărie locativ comunală a CR, primăriei din raion	• Caiete de sarcini pentru fiecare cluster în baza chestionarelor primite elaborate	Fără sursă
Alocare pentru anul 2019 în bugetele APL I și APL II a resurselor financiare pentru domeniul AAC minimum de 1,2% din bugetele sale	2018 - 2025	1.2% din bugetul fiecărui APL de nivelul I și II	Consiliile locale APL I și APL II	• Minimum 1,2% din bugetele APL de nivelul I și II pentru domeniul AAC anual alocate, cu o creștere graduală • Obiectivul strategiei (2014-2028) realizat	Bugetele locale
Stabilirea în urma licitației a companiei (companiilor) care va/vor elabora studiul de	2019	Fără cost	Direcția construcție și	• Licitație efectuată	Fără sursă

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
fezabilitate pentru fiecare cluster			gospodărie locativ comunală a CR, primării din raion	Compania care va elabora SF stabilită	
Crearea unui fond de co-finanțare pentru fiecare cluster pentru infrastructura de AAC	2019	Fără cost	Consiliile locale APL nivelul I și II	Fond de co-finanțare pentru fiecare cluster pentru infrastructura de AAC creat	Fără sursă
Stabilirea Planului de Investiții Prioritare (PIP)	Iunie 2019	Fără cost	Consiliile locale APL I ce au semnat Acordul de colaborare pentru fiecare cluster	PIP pentru fiecare cluster elaborat	Fără sursă
Perfectarea caietelor de sarcini pentru elaborarea proiectelor tehnice (după caz) pentru fiecare primărie conform PIP pentru fiecare cluster	Iunie – iulie 2019	Fără cost sau din sursele fondului de co-finanțare	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și gospodăria locativ comunală a CR, primării din raion, S.A. ”Apă Canal Edineț”	Caiete de sarcini pentru elaborarea proiectelor tehnice elaborate	După caz, fără cost sau din fondul de co-finanțare
Petrecerea licitațiilor pentru elaborarea proiectelor tehnice de AAC conform PIP	Iulie 2019	Fără cost	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și	- Licitații efectuate - Companii pentru elaborarea proiectelor tehnice de AAC conform PIP identificate	Fără sursă

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
			gospodărie locativ comunală a CR, primăriei din raion, S.A.		
Perfectarea pachetului de documente pentru atragerea investițiilor pentru construcția sistemelor AAC în clusterelor fezabil identificate	Decembrie 2019	Fără cost	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și gospodăria locativ comunală a CR, primăriei din raion, S.A. "Apă Canal Edineț"	• Pachete de documente pentru atragerea investițiilor pentru construcția sistemelor AAC în clusterelor fezabil identificate elaborate	Fără sursă
Informarea populației privind prestarea serviciului de AAC de către OpR	2019-2025	Stabilit prin licitație	Consiliu raional, APL – urile I, S.A. "Apă Canal Edineț"	• Materiale de informare elaborate și diseminate (pliante, broșuri, articole, anunț despre procesul de prestare a serviciului AAC)	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț", donatorii UE

Obiectiv specific 3: Modernizarea și extinderea rețelelor de apeduct în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației raionului Edineț la servicii de alimentare cu apă potabilă până la 55% până în anul 2025.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea rețelelor de apeduct din orașul Edineț pentru reabilitarea rețelelor și extinderea lor cu acoperire de acces a 100% din localitate	Decembrie 2018	Stabilit prin licitație	ADR NORD	Proiect tehnic executat	ADR NORD, GIZ, donatorii UE
Construcția rețelelor de apeduct în orașul Edineț conform proiectului tehnic	2019-2020	Stabilit prin licitație	ADR NORD	Rețele de apeduct construite	ADR NORD, GIZ, donatorii UE, consumatorii
După perfectarea SF pe clustere, care vor contura necesitatea de investiții, vor fi pornite discuții cu potențialii finanțatori (BERD, BEI) pentru a atrage investiții în realizarea lor	Iulie 2019	Fără cost	CR Edineț	• Investiții în dezvoltarea domeniului AA atrase • Contracte cu potențialii finanțatori (BERD, BEI) pentru atragerea investițiilor semnate	Fără sursă
Alocarea resurselor financiare pentru realizarea proiectelor tehnice aflate printre primele în lista Priorităților pentru Investiții	Decembrie 2019	Conform estimărilor proiectelor tehnice	CR, APL I și S.A. "Apă Canal Edineț"	Surse pentru finanțarea proiectelor alocate	Fondul de co-finanțare, sursele S.A. "Apă Canal Edineț" prevăzute în planul de investiții pentru anul 2020
Construcția sistemelor de alimentare cu apă în raion conform Programului de Investiții Prioritare (stabilit în urma perfectării SF pe	2020 -2025	Conform licitațiilor	CR, APL I și S.A. "Apă Canal Edineț", ADR	Sisteme de apeduct construite	Fondul de co-finanțare, sursele S.A.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
clustere)			NORD, GIZ, alți parteneri		"Apă Canal Edineț" prevăzute în planurile de investiții anuale, APL I și II, ADR NORD, GIZ, alți finanțatori
Monitorizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă	2020-2025	Stabiliți prin licitație	S.A. "Apă Canal Edineț"	• Documentația de atribuire elaborată • Tender efectuat și companie/ii selectate • Debimetre de canalizare instalate • Apometre instalate • Sistemul SCADA pentru rețelele de apă potabilă și apă uzată instalat • Operatori instruiți	OpR, surse externe

Obiectiv specific 4: Modernizarea și extinderea rețelelor de canalizare în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației raionului Edineț la servicii de canalizare până la 27% până în anul 2025.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea rețelelor de canalizare din orașele Edineț și Cupcini și satele adiacente	2019	Stabilit prin licitație	ADR NORD	Proiecte tehnice executate	ADR NORD, GIZ, alți donatori
Construcția rețelelor de canalizare din orașul Edineț, Cupcini și satele adiacente conform proiectelor tehnice elaborate	2020 - 2023	Stabilit prin licitație	ADR NORD	Rețele de canalizare construite	ADR NORD, GIZ, alți donatori
Construcția rețelelor de canalizare conform PIP pentru fiecare cluster în baza investițiilor identificate	2021 - 2025	Stabilit prin licitație	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț"	Rețele de canalizare construite	Fondul de co-finanțare, S.A. "Apă Canal Edineț", APL I și II, ADR NORD, GIZ, alți finanțatori

2.5. Evaluare și monitorizare

Monitorizarea Strategiei necesită colectarea, procesarea și evaluarea datelor cantitative din proiectele în curs de realizare și a datelor statistice de la autoritățile publice locale sau agențiile care supraveghează finanțarea investițiilor pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație, precum și a datelor care documentează impactul evaluat al investițiilor și compatibilitatea lor cu obiectivele prezentei Strategii.

Monitorizarea și evaluarea sunt orientate spre rezultate: evaluarea progreselor în ceea ce privește atingerea rezultatelor preconizate pentru fiecare fază de actualizare, și nu doar o simplă realizare a tuturor activităților planificate.

Pentru efectuarea monitorizării vor fi folosiți următorii indicatori:

indicatori de bază, care documentează situația domeniului alimentării cu apă și sanitației la nivel național și local înainte de implementarea planului de acțiuni;

indicatori de intrare, care se referă la buget sau la alte resurse alocate proiectelor. Indicatorii financiari de intrare sunt utilizați pentru monitorizarea progresului din punct de vedere al angajamentului anual și plății fondurilor disponibile pentru orice acțiune, măsură sau proiect, raportate la bugetul disponibil și costurile eligibile;

indicatori de realizare, care măsoară direct activitățile îndeplinite în cadrul Strategiei și al planurilor de acțiuni multianuale. Aceste activități reprezintă primul pas către realizarea obiectivelor operaționale ale intervențiilor și sunt măsurate în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul de comunități care primesc suport financiar, volumul total al investițiilor etc.;

indicatori de rezultat, care documentează efectele directe și imediate ale proiectelor. Ei furnizează informații despre schimbări cum sunt comportamentul, capacitatea sau performanța beneficiarilor direcți și sunt măsurați în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul populației conectate la sisteme noi, etc.;

indicatori de impact, care se referă la beneficiile implementării Strategiei, dincolo de efectele imediate asupra beneficiarilor direcți, atât la nivelul intervențiilor, cât și, mai ales, la nivelul general al planificării. Ei vor fi exprimați în termeni „neți”, ceea ce înseamnă că trebuie scăzute efectele care nu pot fi atribuite proiectelor și luate în considerare efectele indirecte (deplasare și multiplicare). Ex.: creșterea numărului de angajați din mediul rural sau sporirea productivității datorită unor servicii mai bune de alimentare cu apă.

Monitorizarea planului de acțiuni se va efectua de două ori pe an la situația de 1 iulie și 1 decembrie a fiecărui an prin colectarea și agregarea datelor privind investițiile în sectorul alimentare cu apă și sanitație. Evaluarea datelor trebuie efectuată în termeni restrânși (până la 15 zile) pentru a permite conducerii APL de a primi decizii asupra informației primite pe parcursul și până la finele anului bugetar în ajustarea acelor măsuri din plan care deviază de la termenii stabiliți.

Responsabil tehnic pentru monitorizare și evaluare va fi desemnată secția economie a CR pentru elaborarea rapoartelor, cu avizarea preventivă a secției construcție și gospodărie locativ-comunală, care va confirma veridicitatea datelor parvenite din raion. Rapoartele vor fi transmise Grupului de lucru. Planul de acțiuni va fi actualizat în funcție de evoluția situației. Actualizarea se va efectua de Grupul de lucru care va prezenta propunerile sale CR.

Raportarea. În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate anual rapoarte de monitorizare, care vor include informații privind implementarea indicatorilor stabiliți pentru fiecare acțiune în parte, iar la fiecare 3 ani vor fi elaborate rapoarte de evaluare și progres, ce vor determina care este impactul activităților realizate într-un anumit timp și nivelul de implementare a obiectivelor stabilite. Rapoartele de monitorizare și de evaluare vor fi elaborate de Grupul de lucru și prezentate CR.

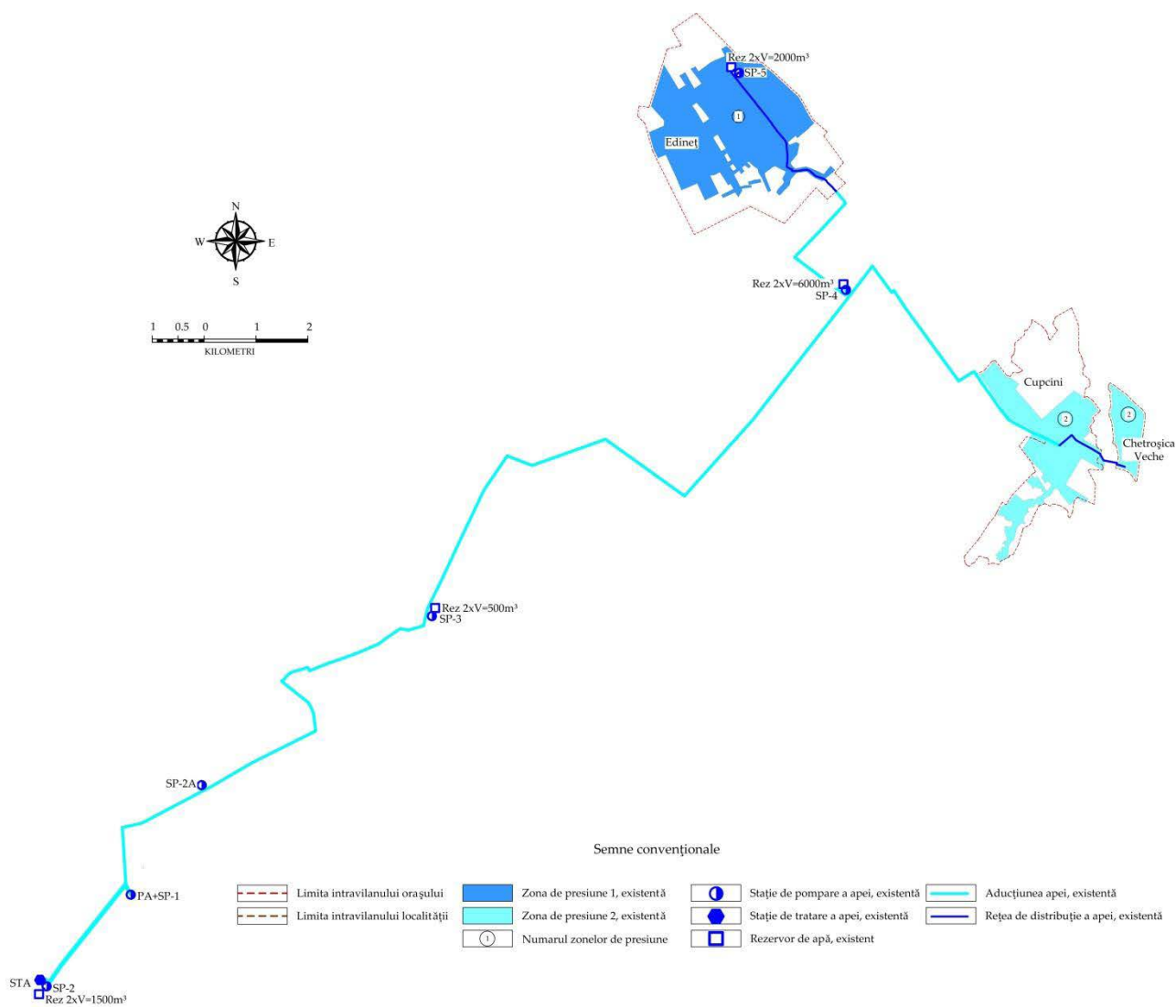
Rapoartele de evaluare vor include în mod obligatoriu concluzii și recomandări referitoare la înlăturarea deficiențelor depistate în procesul de evaluare. Întru asigurarea implementării acestor recomandări Grupul de lucru poate să propună modificări, în funcție de necesități, în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

La finalul implementării Strategiei, urmează a fi elaborat un raport de evaluare finală, care să conțină informații privind gradul de atingere a obiectivelor stabilite și a impactului scontat. În baza acestui raport, prezentat de către Grupul de lucru, se va decide asupra următoarei etape de planificare strategică în domeniul alimentării cu apă și sanitației.

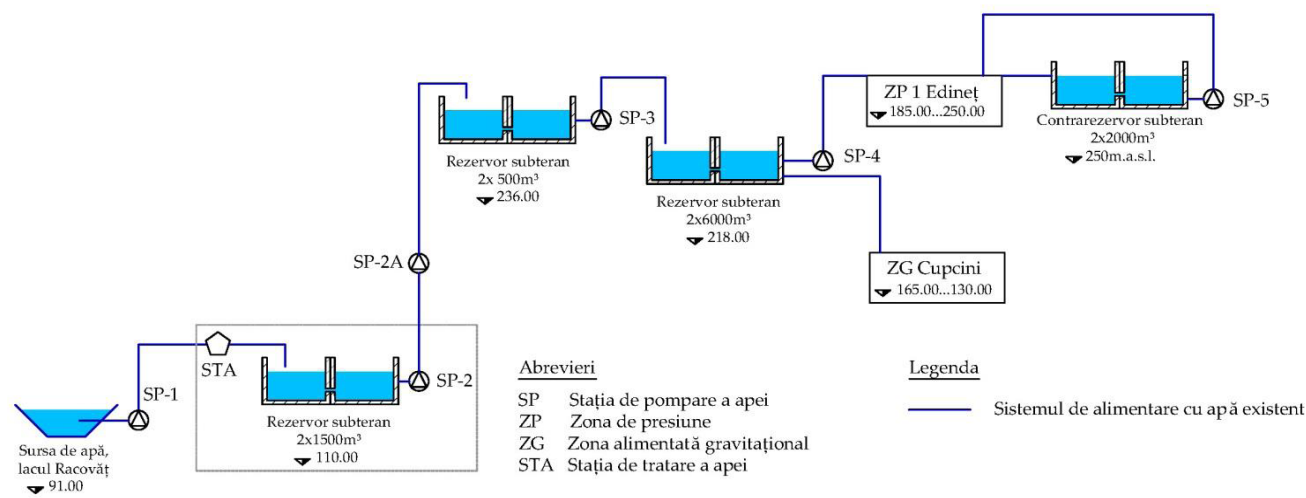
Anexa 1. Calitatea apei din apeductele localităților raionului Edineț

Nr.	Denumirea localității	Denumirea indicatorilor neconformi	Cantitatea depistată	Norma admisibilă
1.	or. Edineț	Culoare -	36,6 -40,3	30
		Turbiditate	1,2- 2,9	1
		Amoniu	1,6- 3,4	0,5
2.	SR Edineț	Amoniu	1,7	0,5
3.	s. Gașpar	Amoniu	1,6-2,5	0,5
4.	s. Brătușeni	Amoniu	2,6-4,6	0,5
		Sulfați	310,9	250
5.	s. Terebna	Amoniu	2,6 – 3,97	0,5
6.	s. Goleni	Amoniu	1,8	0,5
7.	s. Zăbriceni	Amoniu	2,2-2,5	0,5
		Bor	0,9	0,5
8.	s. Parcova	Amoniu	2,4-3,0	0,5
9.	s. Fântâna-Albă	Amoniu	1,2-1,8	0,5
10.	s. Bădragii -Vechi	Amoniu	1,2 – 2,2	0,5
11.	s. Corpaci	Amoniu	1,33	0,5
12.	s. Stolniceni	Amoniu	1,2-2,6	0,5
13.	s. Ruseni	Amoniu	1,6	0,5
14.	s. Șofrâncani	Amoniu	3,6	0,5
15.	s. Constantinovca	Amoniu	2,6-3,8	0,5
16.	s. Rotunda	Amoniu	2,3	0,5
17.		Nitriți	1,2	0,5
18.	s. Burlănești	Amoniu	4,6-4,9	0,5
19.	s. Gordinești	Amoniu	1,4	0,5
20.	or. Cupcini	Amoniu	1,2-2,5	0,5
		Culoare	31,6-42,2	30
		Turbiditate	1,4-19	1
21.	s. Lopatnic	Amoniu	2,1-2,5	0,5
22.	s. Bleșteni	Amoniu	2,1-3,7	0,5

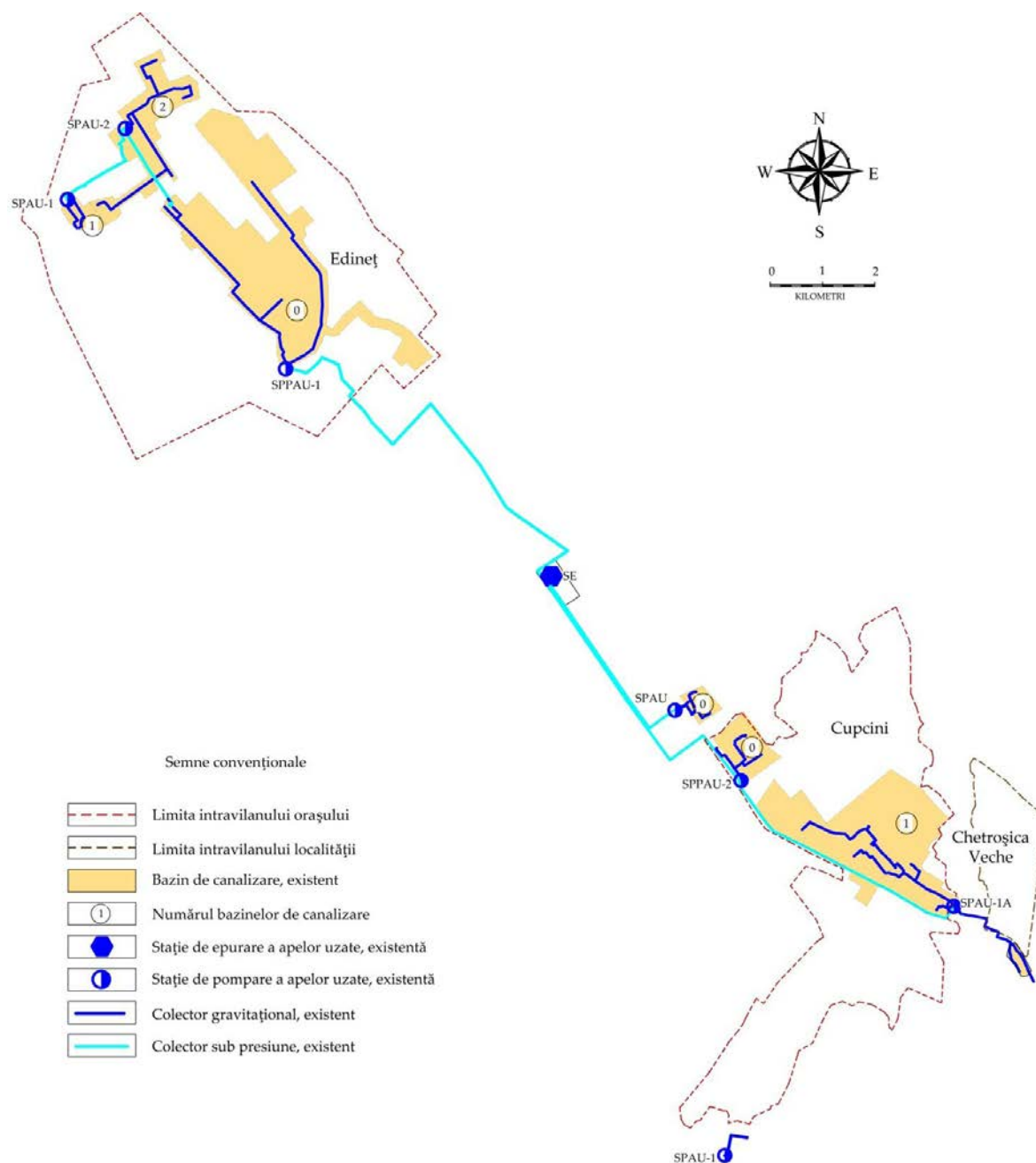
Anexa 2. Schema sistemului de alimentare cu apă din orașele Edineț și Cupcini



Anexa 3. Schema tehnologică a sistemului de alimentare cu apă din orașele Edineț și Cupcini



Anexa 4. Schema sistemului de canalizare din orașul Edineț și orașul Cupcini



Anexa 5. Lista proiecte implementate sau în curs de derulare în perioada 2013-2018

Localitatea	Anul	Domeniul Apă / canalizare	Denumire proiect	Valoare, mii lei	Sursa de finanțare	Descriere succinta	Rezultate
Edineț	2016	Apa	Tehnologii inovatoare de eficientizare a sistemului de livrare a apei	630,00	Mi-DL Moldova	Eficientizarea sistemului energetic pe apeductul central (convertizoare de frecvență, panouri de comandă)	Reducerea consumului de energie electrică la SP-2, SP-2A, SP-3 de la 5-10 %
	2017	Apa	Îmbunătățirea serviciului AA în or. Edineț	40000,00	GIZ –(etapa de selectare a companiei de proiectare)	Reabilitarea –reconstrucția a 27,5 km rețele de distribuție și 4,5 km extindere	Reducerea pierderilor de apă din cauza avariilor cu 25% si a pierderilor comerciale cu 20%
Bleșteni		Apă	Construcția apeductului Bleșteni - Volodeni	6800,0	Fondul Ecologic din Republica Moldova	Construcția apeductului Bleșteni - Volodeni	Conectați 302 gospodarii, 3 agenți economici, 3 instituții publice
Burlănești	2016	Apă	Alimentarea cu apă s. Burlănești și schimbarea turnului de apă	5547, 0	Fondul Ecologic din Republica Moldova	Proiectul prevede aprovizionarea cu apa a zonei de nord a localității, traseul fiind de 10 km.	Este finalizat în proporție de 85%
Corpaci	2013-2015		Aprovizionarea cu apa a s. Corpaci	4000,0	FEN, HAID SUA	Aprovizionarea cu apa a localității, renovarea a două turnuri de apa și săparea unei fântâni arteziene	Faza recepției finale
Fetești	2013	Apă	Lucrări de reparație a	249,3	Bugetul de	Lucrări de reparație a	

Localitatea	Anul	Domeniul Apă / canalizare	Denumire proiect	Valoare, mii lei	Sursa de finanțare	Descriere succinta	Rezultate
			sistemului de alimentație cu apă		stat	sistemului de alimentație cu apă	
	2015	Apă	Reparația apeductului din s. Fetești	120,0	Bugetul local	Reparația apeductului din s. Fetești	
Goleni		Apă	Aprovizionarea cu apa a s. Goleni r-nul Edinet			Aprovizionarea cu apa a s. Goleni r	
Lopatnic	2016	Apă	Lucrări de construcție a apeductului din satul Lopatnic	2956,8	Fondul Ecologic	Aprovizionarea locuitorilor cu apă potabilă, îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor satului Lopatnic	În derulare
Parcova		Apă	Aprovizionarea cu apă potabilă a localității Fântâna Alba	2956,8	Fondul Ecologic	Aprovizionarea cu apă potabilă a localității Fântâna Alba prin construirea apeductului și conectare 90 % din gospodarii	
Rotunda			Renovarea sistemului de apeduct	2567	Fondul Ecologic	Renovarea sistemului de apeduct	
Ruseni		Apă	Extinderea rețelei de apă s. Ruseni			Extinderea rețelei de apă din 2014 în s. Ruseni	
Stolniceni		Apă / canalizare	Construcția rețelelor de apă și canalizare în s. Stolniceni			Construcția rețelelor de apă și canalizare în s. Stolniceni	
Tîrnova	2017	Apă / canalizare	Lucrări de proiectare a rețelei de apeduct și canalizare	340,0	Bugetul raional	Lucrări de proiectare a rețelei de apeduct și canalizare	
Viișoara	2013	Apă	Aprovizionarea cu apă a satului Viișoara cu apă potabilă	1,600	Ministerul Mediului	Instalarea unui turn de apă	Aprovizionarea cu apă a unei părți de sat cu

Localitatea	Anul	Domeniul Apă / canalizare	Denumire proiect	Valoare, mii lei	Sursa de finanțare	Descriere succinta	Rezultate
	2015	Apă		3,200	Ministerul Mediului, Uniunea Bisericii lui Isus Hristos a Sfinților din zilele din urmă	Instalarea a doua turnuri de apa	apă potabilă Aprovizionarea celeilalte părți din sat cu apă potabilă.
Zăbriceni	2018	Apă	Rețelele de alimentare cu apă potabilă a comunei Zăbriceni	12981,86	Fondul ecologic	Alimentarea cu apă potabilă a locuitorilor comunei Zăbriceni	În derulare
Hlinaia Mică	2014	Apă	Renovarea sistemului de apeduct	2567	Fondul ecologic	Renovarea sistemului de apeduct	

Anexa 6. Lista operatorilor locali în apă și canalizare

#	APL	Localitate	Denumire întreprindere
1.	Edinet	or. Edinet	ÎM „Apa-Canal” Edineț
		s. Alexăndreni	AO „Asociația Utilizatorilor de Gaze”
2.	Bleșteni	s. Bleșteni	ÎM „Servicii Bleșteni – Volodeni”
		s. Volodeni	
3.	Brătușeni	s. Brătușeni	GCL „Brătușeni”
		s. Brătușenii Noi	
4.	Burlănești	s. Burlănești	ÎM „Servicii Burlănești”
5.	Corpaci	s. Corpaci	Asociația Obștească „Izvoarăș”
6.	Cupcini	or. Cupcini	„Apă Canal” Edinet
		s. Chetroșica Veche	
		s. Chiurt	SRL
7.	Fetești	Fetești	Asociația Utilizatorilor de Apă
8.	Parcova	s. Parcova	AO „Apa Parcova”
		s. Fântâna Albă	AO „Fântâna Albă”
9.	Ruseni	s. Ruseni	ÎM „Servicii-Ruseni”
10.	Șofrâncani	s. Șofrâncani	ÎM “Servicii Șofrâncani”
11.	Viișoara	Viișoara	AO „Plai”
12.	Zabriceni	s. Zabriceni	ÎM „Servicii Zăbriceni-Onești”
		s. Onești	

Anexa 7. Lista localităților grupate pe clustere

Clusterul nr. 1

- 1.Corpaci
- 2.Bădragii Vechi
- 3.Hîncăuți
- 4.Brînzei
- 5.Alexeevca
- 6.Bleșteni
- 7.Edineț

Clusterul nr. 2

- 1.Bădragii Noi
- 2.Viișoara
- 3.Burlănești
- 4.Lopatnic
- 5.Gordinești
- 6.Fetești
- 7.Tîrnova
- 8.Trinca
- 9.Constantinovca

Clusterul nr. 3

- 1.Hlinaia
- 2.Rotunda
- 3.Hancăuți
- 4.Cepeleuți
- 5.Goleni

Clusterul nr. 4

- 1.Cupcin
- 2.Brătușeni
- 3.Chetroșica Nouă
- 4.Parcova
- 5.Gășpar
- 6.Ruseni
- 7.Fîntîna Albă

Clusterul nr. 5

- 1.Cuconești Noi
- 2.Terebna
- 3.Zăbriceni
- 4.Stolniceni
- 5.Șofrîncani